ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

της 20ής Σεπτεμβρίου 2001 *

Στην υπόθεση C-390/98,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Ηνωμένο Βασίλειο) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 41 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

H. J. Banks & Co. Ltd

και

The Coal Authority,

Secretary of State for Trade and Industry,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 4, στοιχεία β' και γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ και της αποφάσεως 3632/93/ΕΚΑΧ της Επιτροπής, της 28ης Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό καθεστώς παρεμβάσεων των κρατών μελών υπέρ της βιομηχανίας άνθρακα (ΕΕ L 329, σ. 12)

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, C. Gulmann, A. La Pergola, M. Wathelet και B. Σκουρή, προέδρους τμήματος, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet (εισηγητή), P. Jann, L. Sevón, R. Schintgen και F. Macken, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Fennelly
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η H. J. Banks & Co. Ltd, εκπροσωπούμενη από τον M. Hoskins, barrister, εντολοδόχο των Eversheds, solicitors,

— η Coal Authority, εκπροσωπούμενη από τους D. Vaughan, QC, και D. Lloyd Jones, barrister, εντολοδόχους του C. Mehta, solicitor,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την R. Magrill, επικουρούμενη από τους R. Plender, QC, και A. Robertson, barrister,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους N. Khan και P. F. Nemitz,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της H. J. Banks & Co. Ltd, εκπροσωπούμενης από τον M. Hoskins, της Coal Authority, εκπροσωπούμενης από τους D. Vaughan και D. Lloyd Jones, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενης από την R. Magrill, επικουρούμενης από τους R. Plender και A. Robertson, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον K.-D. Borchardt, επικουρούμενο από τον N. Khan, barrister, κατά τη συνεδρίαση της 6ης Ιουνίου 2000,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 31ης Ιουλίου 1998, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 3 Νοεμβρίου 1998, το Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Ηνωμένο Βασίλειο) υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 41 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 4, στοιχεία β' και γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καθώς και της αποφάσεως 3632/93/ΕΚΑΧ της Επιτροπής, της 28ης Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό καθεστώς παρεμβάσεων των κρατών μελών υπέρ της βιομηχανίας άνθρακα (ΕΕ L 329, σ. 12).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της εταιρίας H. J. Banks & Co. Ltd (στο εξής: Banks), με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο, και της Coal Authority και του Secretary of State for Trade and Industry (στο εξής: Secretary of State).

Οι κοινοτικές διατάξεις

3 Το άρθρο 4 της Συνθήκης ΕΚΑΧ ορίζει:

«Θεωρούνται ότι δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά άνθρακος και χάλυβος και κατά συνέπεια καταργούνται και απαγορεύονται εντός της Κοινότητας σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στην παρούσα Συνθήκη:

[...]

β) τα μέτρα ή κάθε πρακτική που εισάγουν διάκριση μεταξύ παραγωγών, μεταξύ αγοραστών ή μεταξύ καταναλωτών, ιδίως όσον αφορά τους όρους των τιμών της παραδόσεως και τα τιμολόγια των μεταφορών, καθώς και τα μέτρα ή κάθε πρακτική που εμποδίζουν την ελεύθερη επιλογή του προμηθευτού από τον αγοραστή·

γ) οι επιδοτήσεις ή ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη ή οι ειδικές επιβαρύνσεις που επιβάλλονται από αυτά, υπό οποιαδήποτε μορφή·

[...]».

4 Η απόφαση 3632/93, εφαρμοστέα κατά τις επίδικες περιόδους της κύριας δίκης, κοινώς αποκαλούμενη «κώδικας ενισχύσεων υπέρ της βιομηχανίας άνθρακα», επιτρέπει πάντως, υπό ορισμένες προϋποθέσεις και σε περιοριστικώς απαριθμούμενες

περιπτώσεις, τη χορήγηση επιδοτήσεων ή ενισχύσεων από τα κράτη μέλη στη βιομηχανία άνθρακα που θεωρούνται συνεπώς ως κοινοτικές ενισχύσεις, συνάδουσες με την καλή λειτουργία της κοινής αγοράς.

Το εθνικό νομικό πλαίσιο

5 Η Banks είναι ιδιωτική επιχείρηση που εξάγει άνθρακα από ορυχεία επιφανειακής εκσκαφής. Είναι μέλος της National Association of Licensed Opencast Operators (εθνική ένωση παραγωγών άνθρακα επιφανειακής εκσκαφής βάσει αδειών, στο εξής: NALOO), της οποίας προεδρεύει ο H. Banks, πρόεδρος της Banks.

6 Μέχρι το 1994, η βιομηχανία άνθρακα στο Ηνωμένο Βασίλειο διείπετο από τον Coal Industry Nationalisation Act (νόμο περί της εθνικοποιήσεως της βιομηχανίας άνθρακα, στο εξής: CINA) του 1946, ο οποίος μεταβίβασε στη National Coal Board, η οποία κατέστη British Coal Corporation (στο εξής: British Coal), την κυριότητα του συνόλου σχεδόν των αποθεμάτων άνθρακα του Ηνωμένου Βασιλείου.

7 Δυνάμει του CINA, η British Coal είχε, εκτός από ορισμένες εξαιρέσεις, το αποκλειστικό δικαίωμα εξορύξεως και κατεργασίας του άνθρακα στο Ηνωμένο Βασίλειο. Πάντως, το άρθρο 36 του CINA εξουσιοδοτούσε την British Coal να χορηγεί σε τρίτους, έναντι καταβολής δικαιωμάτων, άδειες για επιφανειακή εξόρυξη άνθρακα (στο εξής: άδειες του άρθρου 36).

8 Ο Coal Industry Act του 1994 (στο εξής: Coal Industry Act), εκδοθείς ενόψει της ιδιωτικοποιήσεως της βιομηχανίας άνθρακα, ίδρυσε ένα νέο διοικητικό οργανισμό, την Coal Authority, στην οποία μεταβιβάστηκε η κυριότητα του συνόλου των κοιτασμάτων άνθρακα, κατεργασμένου και ακατέργαστου, της British Coal από τις 31 Οκτωβρίου 1994, η οποία χαρακτηρίστηκε ως «ημερομηνία της αναδιαρθρώσεως». Εντούτοις, η Coal Authority δεν διαθέτει το δικαίωμα να ασκεί η ίδια

δραστηριότητες εξορύξεως άνθρακα και εναπόκειται σ' αυτή να χορηγεί άδειες για την εξόρυξη άνθρακα, καθορίζουσες τις προϋποθέσεις της εξορύξεως αυτής, καθώς και να συνάπτει συμβάσεις μισθώσεως αναφορικά με τα αναγκαία σχετικώς περιουσιακά δικαιώματα. Η Coal Authority δικαιούται να απαιτεί την καταβολή δικαιωμάτων για τη χορήγηση αυτών των αδειών και μισθώσεων. Παρ' όλ' αυτά, διατηρήθηκαν οι άδειες του άρθρου 36, τα σχετικά δε δικαιώματα εισπράττονταν στο εξής από την Coal Authority. Αναγνωρίστηκε πάντως στους δικαιούχους των αδειών του άρθρου 36 η ευχέρεια να τις μετατρέψουν σε άδειες και μισθώσεις βάσει του Coal Industry Act. Η Coal Authority οφείλει να καταβάλλει στον Secretary of State το σύνολο των εισπραττομένων ποσών.

9 Περαιτέρω, ο Coal Industry Act εξουσιοδότησε τον Secretary of State να καταρτίσει σχέδιο αναδιαρθρώσεως σχετικά με τους τίτλους κυριότητας, δικαιώματα και υποχρεώσεις της British Coal που να μπορεί, ιδίως, να προβλέπει την εκχώρησή τους στις εταιρίες που επρόκειτο να διαδεχθούν την British Coal. Βάσει αυτής της εξουσιοδοτήσεως, ο Secretary of State κατάρτισε, πρώτον, ένα σχέδιο αναδιαρθρώσεως βάσει του οποίου παρέμεναν στην British Coal τα στοιχεία του ενεργητικού που θα της επέτρεπαν να εξακολουθήσει την υφιστάμενη δραστηριότητα εκμεταλλεύσεως. Εκ παραλλήλου, κατ' εφαρμογή ειδικών διατάξεων του Coal Industry Act, ο Secretary of State, επ' ονόματι της Coal Authority, χορήγησε στην British Coal τις άδειες εκμεταλλεύσεως τις οποίες χρειαζόταν από τις 31 Οκτωβρίου 1994 και ζήτησε από την Coal Authority να συνάψει τις αντίστοιχες μισθωτήριες συμβάσεις με την British Coal. Αυτές οι άδειες και μισθώσεις χορηγήθηκαν δωρεάν. Κατόπιν, μετά από μια σύντομη περίοδο, ο Secretary of State κατάρτισε, τον Δεκέμβριο του 1994 και τον Απρίλιο του 1995, πέντε σχέδια αναδιαρθρώσεως βάσει των οποίων η δραστηριότητα εκμεταλλεύσεως της British Coal κατανεμήθηκε μεταξύ πολυαρίθμων εταιριών που ανήκαν στο Δημόσιο (στο εξής: δημόσιες εταιρίες διάδοχοι της British Coal). Έτσι, το αγγλικό τμήμα της δραστηριότητας της British Coal, περιλαμβανομένων των αδειών και των αντιστοίχων μισθώσεων, μεταβιβάστηκε χωρίς αντιπαροχή στην εταιρία Central and Northern Mining Ltd (στο εξής: CNML).

10 Κατόπιν δημόσιου διαγωνισμού ιδιωτικοποιήσεως, στα πλαίσια του οποίου η Banks δεν θέλησε να υποβάλει προσφορά, η εταιρία RJB Mining (UK) plc (στο εξής: RJB) απέκτησε στη συνέχεια τις μετοχές της CNML. Σύμφωνα με τη σύμβαση πωλήσεως, η RJB δεν υποχρεούται σε καμία μεταγενέστερη καταβολή ως αντιπαροχή για το δικαίωμά της να εκμεταλλεύεται τον άνθρακα κατ' εφαρμογήν των αδειών και μισθώσεων που κατείχε προηγουμένως η CNML.

11 Η Banks είναι συγχρόνως κάτοχος αδειών του άρθρου 36 και αδειών και μισθώσεων βάσει του Coal Industry Act. Δυνάμει των αδειών του άρθρου 36, η Banks οφείλει να καταβάλει δικαιώματα 2 λιρών στερλινών (GBP) ανά τόνο εξορυσσομένου άνθρακα. Σύμφωνα με δημόσια έγγραφα προερχόμενα από την Coal Authority, οι άδειες που χορηγεί βάσει του Coal Industry Act δημιουργούν υποχρέωση καταβολής, πλέον των διοικητικών δαπανών και του αρχικού δικαιώματος για τη χορήγηση των αδειών, ετησίων δικαιωμάτων υπολογιζομένων ανά τόνο παραγόμενου άνθρακα. Για τις μισθώσεις βάσει του Coal Industry Act, οι δικαιούχοι πρέπει να καταβάλλουν, κατόπιν διαπραγματεύσεων με την Coal Authority, είτε ένα ποσό ως κεφάλαιο, είτε ένα κατ' αποκοπήν περιοδικό μίσθωμα, είτε ένα περιοδικό μίσθωμα υπολογιζόμενο ανά τόνο παραγομένου άνθρακα, είτε ένα δικαίωμα προκύπτον από τον συνδυασμό δύο ή τριών εκ των ανωτέρω δυνατοτήτων.

Το ιστορικό της διαφοράς της κύριας δίκης

12 Στις 19 Αυγούστου 1994, η NALOO υπέβαλε καταγγελία ενώπιον της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: καταγγελία της NALOO) καταγγέλλοντας την ευνοϊκή μεταχείριση της British Coal από τις αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου σε βάρος των μικρών ιδιωτών παραγωγών άνθρακα επιφανειακής εκσκαφής. Με την καταγγελία αυτή, η NALOO αμφισβήτησε, αφενός, τις κρατικές ενισχύσεις που ελάμβανε η British Coal από το 1973 και, αφετέρου, τους ειδικούς όρους και επιβαρύνσεις που η νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου επιτρέπει στην British Coal να επιβάλει στους ανταγωνιστές της. Κατά τη NALOO, τα δικαιώματα που πρέπει να καταβάλλουν στην British Coal οι παραγωγοί άνθρακα επιφανειακής εκσκαφής είναι πράγματι υπερβολικά.

13 Με την καταγγελία της, η NALOO αμφισβήτησε επίσης τα αρνητικά αποτελέσματα της επικείμενης ιδιωτικοποιήσεως της British Coal. Στο σημείο 6.3 της καταγγελίας της, με τίτλο «Μεταβατικές διατάξεις [για την ιδιωτικοποίηση]», η NALOO επισήμανε ότι σχεδιαζόταν η τελική κατάργηση της καταβολής δικαιωμάτων καθώς και η δυνατότητα μετατροπής των παλαιών αδειών σε νέες άδειες για τις οποίες δεν επιβάλλεται η καταβολή δικαιωμάτων. Εντούτοις, η NALOO πρόσθεσε ότι η κυβέρνηση είχε ανακοινώσει ότι τα δικαιώματα θα καταβάλλονταν μέχρι την ιδιωτικοποίηση και, ενδεχομένως, μετά την έναρξη της λειτουργίας της Coal Authority. Κατά τη NALOO, η προσωρινή εξακολούθηση καταβολής δικαιωμάτων

θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια την καταβολή ποσού 5 εκατομμυρίων GBP ετησίως από τους παραγωγούς άνθρακα επιφανειακής εκσκαφής βάσει αδειών προς όφελος της British Coal και των εταιριών που επρόκειτο να τη διαδεχθούν. Η NALOO κατέληξε στο συμπέρασμα ότι:

«[Η British Coal] ή οι εταιρίες που θα τη διαδεχθούν απαλλάσσονται συνεπώς από ένα σημαντικό κόστος που θα εξακολουθήσει να επιβαρύνει τους ανταγωνιστές τους.»

14 Στα επόμενα σημεία της καταγγελίας της, η NALOO διατύπωσε τον ισχυρισμό ότι οι τελευταίες προτάσεις ιδιωτικοποιήσεως συνεπάγονται συνέχιση και επιδείνωση των συνεπειών της παράνομης κρατικής ενισχύσεως επί σειρά ετών, λόγω της πωλήσεως των στοιχείων του ενεργητικού της British Coal απαλλαγμένων από όλα τα χρέη και τις υποχρεώσεις. Η NALOO ζήτησε από την Επιτροπή να «εξετάσει τις λεπτομέρειες της ιδιωτικοποιήσεως [...] σε σχέση με την ιστορική συγκυρία εντός της οποίας χορηγήθηκε η ενίσχυση [στην British Coal] και σε σχέση με την ενίσχυση που αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του συνόλου των μέτρων ιδιωτικοποιήσεως». Η NALOO υποστήριξε ότι «καμία άμεση ή έμμεση ενίσχυση δεν πρέπει να εισάγεται με τις εν λόγω λεπτομέρειες ιδιωτικοποιήσεως κατά τρόπο δημιουργούντα διακρίσεις σε βάρος των υφισταμένων επιχειρήσεων».

15 Στις 3 Νοεμβρίου 1994, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 94/995/ΕΚΑΧ, με την οποία αποφαίνεται για τα ληφθέντα από το Ηνωμένο Βασίλειο χρηματοδοτικά μέτρα όσον αφορά τη βιομηχανία άνθρακα κατά τα οικονομικά έτη 1994/1995 και 1995/1996 (ΕΕ L 379, σ. 6). Τα εξετασθέντα από την Επιτροπή εθνικά μέτρα αφορούσαν την ανάληψη των ζημιών που επήλθαν στο περιβάλλον από την εξόρυξη άνθρακα εκ μέρους της British Coal, διάφορες κοινωνικές παροχές, δικαιώματα δωρεάν προμήθειας καυσίμων στους πρώην εργαζομένους της British Coal και ορισμένες δαπάνες αναδιαρθρώσεως της British Coal. Με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή έκρινε ότι οι επίδικες ενισχύσεις συνάδουν με τους στόχους της αποφάσεως 3632/93, καθώς και με την εύρυθμη λειτουργία της κοινής αγοράς.

16 Στις 21 Δεκεμβρίου 1994, η Επιτροπή εξέδωσε, βάσει του άρθρου 66, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, σχετικά με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, απόφαση επιτρέπουσα την κτήση της CNML από την RJB (στο εξής:

απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 1994) [*XXIV έκθεση της Επιτροπής επί της πολιτικής ανταγωνισμού (1994)*, σ. 445].

17 Τέλος, με έγγραφα της 4ης Μαΐου 1995 και 14ης Ιουλίου 1995 της Γενικής Διευθύνσεώς της («Ενέργεια») (ΓΔ XVII), η Επιτροπή απάντησε στην καταγγελία της NALOO όσον αφορά τις σχετικές με τις κρατικές ενισχύσεις πτυχές της καταγγελίας. Με το πρώτο έγγραφο, η Επιτροπή αναφέρθηκε στις αποφάσεις εγκρίσεως ενισχύσεων προς τη βιομηχανία άνθρακα του Ηνωμένου Βασιλείου, οι οποίες ελήφθησαν μεταξύ 1974 και 1994· η Επιτροπή επισήμανε γενικώς τη διαφορά καταστάσεως μεταξύ British Coal και ιδιωτικού τομέα· έκρινε ότι οι όροι πωλήσεως, το 1993, 28 ορυχείων που ανήκαν στην British Coal δεν συνεπάγονταν χορήγηση ενισχύσεων λόγω του ανοικτού και ανταγωνιστικού χαρακτήρα των πωλήσεων αυτών· η Επιτροπή υπογράμμισε ότι οι όροι πωλήσεως των δημοσίων εταιριών, διαδόχων της British Coal, με διαδικασία ανοικτού διαγωνισμού, εξασφάλιζαν την απουσία ενισχύσεων στο πλαίσιο αυτής της πωλήσεως· η Επιτροπή δικαιολόγησε την απόφαση 94/995, την αναφερθείσα στη σκέψη 15 της παρούσας αποφάσεως, και επισήμανε ότι ανατέθηκε αποκλειστικώς στην Coal Authority η χορήγηση αδειών για ορισμένες περιοχές εκμεταλλεύσεως της British Coal. Με το δεύτερο έγγραφο, το οποίο εστάλη ως απάντηση στην αντίδραση της NALOO στο πρώτο έγγραφο, η Επιτροπή επιβεβαίωσε κατ' ουσία το περιεχόμενο του πρώτου εγγράφου. Με τα δύο έγγραφα, η Επιτροπή επισήμανε ότι οι συνδεόμενες με την καταβολή δικαιωμάτων πτυχές της καταγγελίας της NALOO εξακολουθούσαν να αποτελούν αντικείμενο εξετάσεως εκ μέρους της Γενικής Διευθύνσεως «Ανταγωνισμός», στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της.

Η διαφορά της κύριας δίκης

18 Από την 1η Οκτωβρίου 1995, η Banks έπαυσε να καταβάλλει στην Coal Authority τα οφειλόμενα βάσει των αδειών του άρθρου 36 δικαιώματα. Η Coal Authority ενήγαγε την Banks ενώπιον του High Court of Justice (England and Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) (Ηνωμένο Βασίλειο).

19 Η Banks, για την άμυνά της και προς στήριξη της ανταγωγής της με την οποία ζητούσε να υποχρεωθεί η Coal Authority και ο Secretary of State να της επιστρέψουν

τα δικαιώματα που κατέβαλε βάσει των αδειών του άρθρου 36 και τα καταβληθέντα βάσει των αδειών και μισθώσεων του Coal Industry Act, καθώς και να της καταβάλουν αποζημίωση, υποστήριξε ότι τα απαιτηθέντα δικαιώματα συνιστούν διάκριση υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ στο μέτρο που οι κύριοι ανταγωνιστές της, όπως η RJB, δεν υποχρεούνται σε τέτοιου είδους καταβολή. Επικουρικώς, η Banks ισχυρίστηκε ότι τα επίδικα δικαιώματα εμπίπτουν στο πεδίο του άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, που απαγορεύει, μεταξύ άλλων, τις επιβαλλόμενες από τα κράτη μέλη ειδικές επιβαρύνσεις, υπό οποιαδήποτε μορφή.

20 Με απόφαση της 3ης Μαρτίου 1997, κατόπιν συνοπτικής διαδικασίας, το High Court απέρριψε την ανταγωγή της Banks και την υποχρέωσε να καταβάλει στην Coal Authority τα επίδικα δικαιώματα, ήτοι ποσό περίπου 1 εκατομμυρίου GBP, πλέον τόκων. Με την απόφασή του, το High Court δεν αποφάνθηκε ως προς το συμβατό των επιδίκων δικαιωμάτων με τις εν λόγω διατάξεις της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Πράγματι, το High Court έκρινε ότι η Banks δεν εδικαιούτο πλέον να αμφισβητεί το συμβατό αυτό ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων καθόσον δεν είχε ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως των εγγράφων της 4ης Μαΐου και 14ης Ιουλίου 1995 με τα οποία η Επιτροπή είχε, σύμφωνα με το δικαστήριο αυτό, απορρίψει τις ανάλογες αιτιάσεις της NALOO.

21 Η Banks άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Court of Appeal.

22 Ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, η Banks ισχυρίστηκε, αφενός, ότι τα έγγραφα της 4ης Μαΐου και 14ης Ιουλίου 1995 δεν αποτελούσαν απόρριψη της καταγγελίας της NALOO και, αφετέρου, ότι οι παρούσες αιτιάσεις της δεν περιλαμβάνονταν στην εν λόγω καταγγελία. Πράγματι, σύμφωνα με την Banks, με την καταγγελία της NALOO αμφισβητείτο το συμβατό των επιδίκων δικαιωμάτων με τη Συνθήκη ΕΚΑΧ μόνο για τη μεταβατική περίοδο κατά τη διάρκεια της οποίας η British Coal εξακολουθούσε τη δραστηριότητα της εκμεταλλεύσεως υπό το καθεστώς του Coal Industry Act. Η Coal Authority και ο Secretary of State υποστήριξαν ότι η καταγγελία της NALOO απορρίφθηκε από την Επιτροπή με την απόφαση 94/995 και με την απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 1994. Εφόσον δεν προσέβαλε τις αποφάσεις αυτές, η Banks δεν εδικαιούτο πλέον να αμφισβητεί το κύρος του συστήματος των επιδίκων δικαιωμάτων.

23 Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι στους κόλπους του Court of Appeal υπήρξε διχογνωμία ως προς το αν η καταγγελία της NALOO αφορά και τη χρονική περίοδο τη μεταγενέστερη της αναλήψεως των δραστηριοτήτων εκμεταλλεύσεως της British Coal εκ μέρους των ιδιωτικών εταιριών που πλειοδότησαν στον διαγωνισμό, όπως η RJB. Το Court of Appeal έκρινε, εντούτοις, ότι από την ενώπιόν του διαφορά ανακύπτει, εν πάση περιπτώσει, το ζήτημα αν, παρά τις διάφορες αποφάσεις σχετικά με την εξόρυξη άνθρακα στο Ηνωμένο Βασίλειο, που εξέδωσε η Επιτροπή το 1994 και 1995 και οι οποίες δεν αποτέλεσαν αντικείμενο προσφυγής, το άρθρο 4, στοιχεία β' και γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ έχει άμεσο αποτέλεσμα.

24 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Court of Appeal (England and Wales) (Civil Division) ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Μπορεί η διαφορετική μεταχείριση στην οποία αναφέρεται η απόφαση του Court of Appeal να συνιστά:

— "διάκριση μεταξύ παραγωγών", υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ,

— "ειδική επιβάρυνση", υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', της ίδιας Συνθήκης, ή/και

— "ενίσχυση" υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', της ίδιας Συνθήκης ή υπό την έννοια του άρθρου 1 της αποφάσεως 3632/93/ΕΚΑΧ της Επιτροπής (ΕΕ 1993, L 329, σ. 12);

2) Παράγουν οι διατάξεις του άρθρου 4, στοιχεία β΄ ή γ΄, της Συνθήκης ΕΚΑΧ ή οι διατάξεις του άρθρου 9, παράγραφοι 1 ή 4, της αποφάσεως 3632/93/ΕΚΑΧ της Επιτροπής άμεσα αποτελέσματα και παρέχουν στις ιδιωτικές επιχειρήσεις το δυνάμενο να προβληθεί ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων δικαίωμα να αποκρούουν την προβαλλόμενη από δημόσιο οργανισμό αξίωση περί καταβολής δικαιωμάτων για εξόρυξη άνθρακα και να ζητούν την επιστροφή των καταβληθέντων στον οργανισμό αυτό δικαιωμάτων, λαμβανομένου ειδικότερα υπόψη ότι δεν υφίσταται απόφαση της Επιτροπής βάσει του άρθρου 67 ή του άρθρου 88 της Συνθήκης ΕΚΑΧ ή της αποφάσεως 3632/93/ΕΚΑΧ της Επιτροπής ή βάσει άλλης διατάξεως από την οποία να προκύπτει ότι τα προβαλλόμενα ζητήματα συνιστούν "διάκριση", "ειδική επιβάρυνση" ή "ενίσχυση";

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, μπορεί ένα εθνικό δικαστήριο να κρίνει ότι υφίσταται "διάκριση", υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β΄, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, ή "ειδική επιβάρυνση", υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ΄, ή "ενίσχυση", υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ΄, ή του άρθρου 1 της αποφάσεως 3632/93/ΕΚΑΧ της Επιτροπής, παρά:

— την απόφαση 94/995/ΕΚΑΧ της Επιτροπής (ΕΕ 1994, 379, σ. 6),

— την από 21 Δεκεμβρίου 1994 απόφαση της Επιτροπής με την οποία επετράπη η αγορά της Central and Northern Mining Ltd από την RJB Mining plc.,

— τα από 4 Μαΐου και [14] Ιουλίου 1995 έγγραφα που απέστειλε η ΓΔ XVII της Επιτροπής στη NALOO;

4) Απαγορεύεται, κατά το κοινοτικό δίκαιο, στην Banks να προβάλει τις φερόμενες παραβάσεις του άρθρου 4, στοιχείο β', ή του άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ ή της αποφάσεως 3632/93/ΕΚΑΧ της Επιτροπής στο πλαίσιο διαδικασίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, λόγω του ότι η Banks ή η NALOO:

α) δεν προσέβαλε, βάσει του άρθρου 33 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, την απόφαση 94/995/ΕΚΑΧ της Επιτροπής ή την από 21 Δεκεμβρίου 1994 απόφαση της Επιτροπής με την οποία επετράπη η αγορά της Central and Northern Mining Ltd από την RJB Mining plc ή τα από 4 Μαΐου και 14 Ιουλίου 1995 έγγραφα που απέστειλε η ΓΔ XVII της Επιτροπής στη NALOO,

β) ή/και δεν επικαλέστηκε τη διαδικασία του άρθρου 35 της Συνθήκης ΕΚΑΧ προκειμένου να απαιτήσει από την Επιτροπή να αντιμετωπίσει τα ζητήματα τα οποία προβάλλονται τώρα στην ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου διαδικασία;»

Επί του πρώτου ερωτήματος

25 Με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν η διαφορετική μεταχείριση μεταξύ των επιχειρήσεων άνθρακα που υπόκεινται στην καταβολή δικαιωμάτων ως αντιπαροχή του δικαιώματος εκμεταλλεύσεως ανθρακωρυχείων και των επιχειρήσεων άνθρακα που απηλλάγησαν ή απαλλάσσονται της καταβολής αυτής μπορεί να συνιστά διάκριση μεταξύ παραγωγών υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, ειδική επιβάρυνση υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', της ίδιας Συνθήκης και/ή ενίσχυση υπό την έννοια της τελευταίας αυτής διατάξεως και του άρθρου 1 της αποφάσεως 3632/93, περί του κώδικα ενισχύσεων υπέρ της βιομηχανίας άνθρακα.

26 Η Banks ισχυρίζεται ότι η επίδικη διαφορετική μεταχείριση συνιστά διάκριση μεταξύ παραγωγών και ειδική επιβάρυνση, απαγορευόμενες από το άρθρο 4, στοιχεία β' και γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, εκτός αν το οικείο κράτος μέλος αποδείξει ότι η κατάσταση αυτή ανταποκρίνεται σε σημαντικές αντικειμενικές διαφορές μεταξύ των δύο κατηγοριών επιχειρήσεων. Αντιθέτως, η επικρινόμενη διαφορετική μεταχείριση δεν μπορεί να συνιστά ενίσχυση, εκτός αν ταυτιστούν οι αυτοτελείς έννοιες των ενισχύσεων και των ειδικών επιβαρύνσεων του άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

27 Η Coal Authority και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υπογραμμίζουν ότι οι απαλλαγμένες της καταβολής δικαιωμάτων επιχειρήσεις εξαγόρασαν, κατόπιν δημόσιου διαγωνισμού, τα στοιχεία του ενεργητικού των κρατικών εταιριών διαδόχων της British Coal, στα οποία περιλαμβανόταν το δικαίωμα εκμεταλλεύσεως των κοιτασμάτων άνθρακα που είχε παραχωρηθεί στις εταιρίες αυτές. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου συνάγει εξ αυτού ότι η απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής δικαιωμάτων, που απολαύουν οι επιχειρήσεις αυτές, δεν συνιστά ούτε διάκριση μεταξύ παραγωγών, ούτε ειδική επιβάρυνση, ούτε ενίσχυση. Η Coal Authority εκτιμά ότι η επίδικη απαλλαγή μπορεί μόνο να συνιστά ενίσχυση και πρέπει συνεπώς να εξεταστεί βάσει των συνδυασμένων διατάξεων του άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ και της αποφάσεως 3632/93. Εν πάση περιπτώσει, η Coal Authority προσθέτει ότι το άρθρο 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καθόσον αφορά τις ειδικές επιβαρύνσεις, δεν ασκεί εν προκειμένω επιρροή εφόσον η Banks δεν αμφισβητεί την υποχρέωσή της να καταβάλει δικαιώματα αλλά την απαλλαγή της οποίας απολαύουν ορισμένες επιχειρήσεις.

28 Η Επιτροπή θεωρεί ότι η διαφορετική μεταχείριση, την οποία επικαλείται το αιτούν δικαστήριο, μπορεί να συνιστά συγχρόνως διάκριση μεταξύ παραγωγών, ειδική επιβάρυνση και ενίσχυση.

29 Πρέπει, κατ' αρχάς, να διακρίνουμε την έννοια της ενισχύσεως, που περιλαμβάνεται στα άρθρα 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ και 1 της αποφάσεως 3632/93, από την έννοια της ειδικής επιβαρύνσεως, που επίσης περιλαμβάνεται στο άρθρο 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καθώς και από την έννοια της διακρίσεως μεταξύ παραγωγών, που περιλαμβάνεται στο άρθρο 4, στοιχείο β', της ίδιας Συνθήκης.

30 Η έννοια της ενισχύσεως είναι ευρύτερη από την έννοια της επιδοτήσεως, διότι δεν περιλαμβάνει μόνο τις θετικές παροχές, όπως είναι οι καθαυτό επιδοτήσεις, αλλά και τις παρεμβάσεις εκείνες οι οποίες, ανεξαρτήτως μορφής, ελαφρύνουν τις επιβαρύνσεις που κανονικώς βαρύνουν τον προϋπολογισμό μιας επιχειρήσεως και οι οποίες κατά συνέπεια, χωρίς να είναι επιδοτήσεις υπό τη στενή έννοια του όρου, είναι της ιδίας φύσεως ή έχουν τα ίδια αποτελέσματα (βλ. αποφάσεις της 23ης Φεβρουαρίου 1961, 30/59, De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 547, 571, και της 1ης Δεκεμβρίου 1998, C-200/97, Ecotrade, Συλλογή 1998, σ. I-7907, σκέψη 34).

31 Έτσι, δυνάμει του άρθρου 1 της αποφάσεως 3632/93, που αφορά όλες τις ενισχύσεις προς τη βιομηχανία άνθρακα, είτε είναι ειδικές είτε γενικές, η έννοια της ενισχύσεως καλύπτει:

— «[...] όλα τα άμεσα ή έμμεσα μέτρα ή παρεμβάσεις των δημοσίων αρχών που συνδέονται με την παραγωγή, την εμπορία και τη διάθεση στην εξωτερική αγορά και τα οποία, ακόμα και αν δεν επιβαρύνουν τους δημόσιους προϋπολογισμούς, εξασφαλίζουν οικονομικό πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις της βιομηχανίας άνθρακα, αμβλύνοντας τις επιβαρύνσεις τις οποίες κανονικά πρέπει να επωμίζονται»,

— «τον προορισμό, προς άμεσο ή έμμεσο όφελος της βιομηχανίας άνθρακα, των εισφορών που καθίστανται υποχρεωτικές από την παρέμβαση των δημοσίων αρχών χωρίς να χρειάζεται να γίνεται διάκριση ανάλογα με το κατά πόσον η ενίσχυση χορηγείται από το κράτος ή από τους δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς τους οποίους εκείνο ορίζει με σκοπό τη διαχείρισή της» και

— «τα στοιχεία ενίσχυσης τα οποία ενδεχομένως περιέχονται στα μέτρα χρηματοδότησης που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη όσον αφορά τις επιχειρήσεις άνθρακα και τα οποία δεν θεωρούνται ως κεφάλαιο χορηγούμενο σε μια εταιρεία σύμφωνα με τις συνήθεις πρακτικές της οικονομίας της αγοράς».

32 Όσον αφορά την έννοια της ειδικής επιβαρύνσεως, που περιλαμβάνεται στο άρθρο 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, το Δικαστήριο έκρινε ότι, σε πρώτη ανάλυση και χωρίς αυτό το κριτήριο να μπορεί να θεωρηθεί μεμονωμένα ως αποφασιστικής σημασίας, μια επιβάρυνση μπορεί να θεωρηθεί ειδική, και επομένως καταργείται και απαγορεύεται από τη Συνθήκη ΕΚΑΧ, εάν, επηρεάζοντας άνισα το κόστος παραγωγής των παραγωγών που βρίσκονται υπό παρεμφερείς συνθήκες, εισάγει κατά την κατανομή της παραγωγής στρεβλώσεις που δεν προκύπτουν από διαφορές αποδόσεως (απόφαση της 23ης Απριλίου 1956, 7/54 και 9/54, Groupement des industries sidérurgiques luxembourgeoises κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 25).

33 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι, υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καθώς και της αποφάσεως 3632/93, μια ενίσχυση συνιστά ελάφρυνση από τις επιβαρύνσεις που βαρύνουν συνήθως τον προϋπολογισμό των επιχειρήσεων λαμβανομένης υπόψη της φύσεως ή της οικονομίας του συστήματος των επιδίκων επιβαρύνσεων (βλ., συναφώς, όσον αφορά την έννοια της ενισχύσεως στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚ, την απόφαση της 2ας Ιουλίου 1974, 173/73, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 351, σκέψη 33), ενώ μια ειδική επιβάρυνση είναι αντιθέτως πρόσθετη επιβάρυνση σε σχέση με τις συνήθεις αυτές επιβαρύνσεις.

34 Συνεπώς, το ίδιο μέτρο δεν μπορεί να συνιστά συγχρόνως ενίσχυση και ειδική επιβάρυνση, υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Ενόψει της διαφορετικής μεταχειρίσεως των επιχειρήσεων κατά την εφαρμογή των επιβαρύνσεων, η οποία δεν φαίνεται να δικαιολογείται από τη φύση και την οικονομία του συστήματος, πρέπει να καθοριστεί ποια είναι η συνήθης εφαρμογή του συστήματος των επιβαρύνσεων, σε σχέση με τη φύση ή την οικονομία του συστήματος αυτού.

35 Όσον αφορά την έννοια της διακρίσεως, που περιλαμβάνεται στο άρθρο 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με πάγια νομολογία, διάκριση συνιστά ιδίως η διαφορετική αντιμετώπιση ομοίων καταστάσεων, συνεπιφέρουσα μειονέκτημα για ορισμένους επιχειρηματίες σε σχέση με άλλους, χωρίς η διαφορετική αυτή μεταχείριση να δικαιολογείται από την ύπαρξη αντικειμενικών και σημαντικών διαφορών (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 13ης Ιουλίου 1962, 17/61 και 20/61, Klöckner-Werke και Hoesch κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954/1964, σ. 787, και της 15ης Ιανουαρίου 1985, 250/83, Finsider κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 131, σκέψη 8).

36 Ένα μέτρο που αφορά επιβαρύνσεις μπορεί, ενδεχομένως, να συνιστά διάκριση υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, ακόμη και αν δεν παρουσιάζει ούτε τα χαρακτηριστικά ενισχύσεως ούτε τα χαρακτηριστικά ειδικής επιβαρύνσεως υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', της ιδίας Συνθήκης (βλ., συναφώς, σε σχέση με τις ειδικές επιβαρύνσεις, την προαναφερθείσα απόφαση Groupement des industries sidérurgiques luxembourgeoises κατά Ανωτάτης Αρχής, σ. 95). Αντιθέτως, μια ενίσχυση δεν συνιστά οπωσδήποτε μέτρο συνεπαγόμενο διακρίσεις και ούτε αποκλείεται πλήρως ότι μέτρο θεσπίζον ειδική επιβάρυνση δεν συνεπάγεται διακρίσεις.

37 Ενόψει των αρχών αυτών πρέπει να εξεταστεί μια κατάσταση όπως αυτή της κύριας δίκης.

38 Από την έκθεση των πραγματικών περιστατικών και των στοιχείων της διαφοράς συνάγεται ότι πρέπει να γίνει διάκριση δύο χρονικών περιόδων που αντιστοιχούν σε διαφορετικές καταστάσεις.

39 Η πρώτη περίοδος άρχισε στις 31 Οκτωβρίου 1994, ημερομηνία της αναδιαρθρώσεως, κατά την οποία μεταβιβάστηκε στην Coal Authority η κυριότητα του συνόλου των κοιτασμάτων άνθρακα, εξορυσσομένου και μη εξορυσσομένου, τα οποία κατείχε πριν η British Coal. Η χρονική αυτή περίοδος έληξε τη στιγμή που οι μετοχές των δημοσίων εταιριών διαδόχων της British Coal ως παραγωγού άνθρακα μεταβιβάστηκαν στις αγοράστριες ιδιωτικές επιχειρήσεις, δηλαδή, όσον αφορά το αγγλικό τμήμα της δραστηριότητας εκμεταλλεύσεως της British Coal, κατά τη στιγμή που η RJB έγινε κάτοχος των μετοχών της CNML. Κατά την περίοδο αυτή, η British Coal, και κατόπιν οι δημόσιες εταιρίες διάδοχοι της British Coal, άσκησαν δραστηριότητα εκμεταλλεύσεως ως κάτοχοι των χορηγηθεισών άνευ αντιπαροχής αδειών και μισθώσεων στο πλαίσιο του Coal Industry Act.

40 Η δεύτερη περίοδος άρχισε όταν οι ιδιωτικές επιχειρήσεις που πλειοδότησαν, όπως η RJB, απέκτησαν την κυριότητα των μετοχών των κρατικών εταιριών διαδόχων της British Coal ως παραγωγού άνθρακα, και συνεχίζεται δε μέχρι σήμερα, όπως προ-

κύπτει από τη διάταξη περί παραπομπής. Από την αρχή της περιόδου αυτής, η RJB απολαύει των αδειών και μισθώσεων που περιήλθαν σ' αυτήν διά της κτήσεως κατόπιν διαγωνισμού των περιουσιακών στοιχείων και των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που συνδέονται με τη δραστηριότητα εκμεταλλεύσεως στην Αγγλία της British Coal και της διαδόχου της CNML.

Όσον αφορά την πρώτη περίοδο

41 Από τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι, από τις 31 Οκτωβρίου 1994, ημερομηνία μεταβιβάσεως της κυριότητας του συνόλου των κοιτασμάτων κατεργασμένου και ακατέργαστου άνθρακα στην Coal Authority, το καθεστώς εκμεταλλεύσεως του άνθρακα στην Αγγλία και στην Ουαλία στηρίζεται στη χορήγηση αδειών και σύναψη συμβάσεων μισθώσεως με το σύνολο των παραγωγών, περιλαμβανομένης της British Coal και των επιχειρήσεων, κρατικών και κατόπιν ιδιωτικών, οι οποίες τη διαδέχθηκαν (βλ. άρθρο 11, παράγραφος 6, στοιχείο α', του Coal Industry Act).

42 Από τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο προκύπτει επίσης ότι, κατά τη διάρκεια της πρώτης περιόδου, οι άδειες και οι συμβάσεις μισθώσεως συνήφθησαν με την British Coal και τις κρατικές εταιρίες διαδόχους της British Coal άνευ αντιπαροχής, ενώ όλοι οι άλλοι παραγωγοί κατέβαλαν για τις άδειες και μισθώσεις αυτές δικαιώματα.

43 Προκύπτει πάντως ότι, λαμβανομένου υπόψη του καθεστώτος που θεσπίστηκε με τον Coal Industry Act, όπως προκύπτει από τον φάκελο της υποθέσεως, και ιδίως από την υποχρέωση που βαρύνει την Coal Authority, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3, παράγραφος 4, του εν λόγω νόμου, να προβαίνει σε σύναψη συμβάσεων μισθώσεως «υπό τις καλύτερες προϋποθέσεις που μπορούν ευλόγως να τεθούν», καθώς και του προσωρινού χαρακτήρα των αρμοδιοτήτων του Secretary of State για τη χορήγηση των μισθώσεων και, επ' ονόματι της Coal Authority, των αδειών, αμφοτέρων άνευ αντιπαροχής, προς την British Coal και τις δημόσιες εταιρίες διαδόχους της British Coal, η συνήθης κατάσταση που προκύπτει από τη φύση και την οικονομία του

συστήματος αντιστοιχεί στην καταβολή αντιπαροχής εκ μέρους των παραγωγών για τις άδειες και μισθώσεις που τους χορηγούνται.

44 Υπό τις συνθήκες αυτές, η British Coal και οι κρατικές εταιρίες διάδοχοι της British Coal έλαβαν, κατά τη διάρκεια της πρώτης περιόδου, ενίσχυση, υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Το ποσό της ενισχύσεως αυτής αντιστοιχεί στο ποσό των δικαιωμάτων που η Coal Authority θα είχε υπό συνήθεις συνθήκες απαιτήσει από την British Coal και τις κρατικές εταιρίες διαδόχους της British Coal, αν ο Secretary of State δεν είχε ασκήσει τις αρμοδιότητές του.

45 Όσον αφορά την ύπαρξη μέτρων που εισάγουν διάκριση, υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, κατά τη διάρκεια της πρώτης περιόδου, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να κρίνει αν οι σημαντικές αντικειμενικές διαφορές καταστάσεων μεταξύ, αφενός, της British Coal και των κρατικών εταιριών διαδόχων της British Coal και, αφετέρου, των άλλων παραγωγών μπορούν να δικαιολογήσουν την ύπαρξη αυτού του πλεονεκτήματος εκμεταλλεύσεως υπέρ των πρώτων και να αποτρέψουν τον χαρακτηρισμό αυτού του πλεονεκτήματος ως μέτρου εισάγοντος δυσμενείς διακρίσεις. Μόνο το επιχείρημα ότι έπρεπε να διευκολυνθεί η διαδικασία ιδιωτικοποιήσεως της British Coal δεν αρκεί ως δικαιολογία, εκτός αν συνδυαστεί με τις ιδιαιτερότητες της εκμεταλλεύσεως που δεν έχουν ήδη ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο των ειδικών αντισταθμιστικών μέτρων, όπως τα μέτρα που ενέκρινε η Επιτροπή με την απόφαση 94/995.

46 Επομένως, στο αιτούν δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι κατάσταση όπως αυτή της κύριας δίκης, από την ημερομηνία της αναδιαρθρώσεως μέχρι τη μεταβίβαση στις ιδιωτικές επιχειρήσεις που πλειοδότησαν των μετοχών των κρατικών εταιριών διαδόχων της British Coal ως εταιρίας εκμεταλλεύσεως, συνεπάγεται την ύπαρξη ενισχύσεων, υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, όχι όμως την ύπαρξη ειδικών επιβαρύνσεων υπό την έννοια της διατάξεως αυτής. Η ίδια κατάσταση μπορεί να δηλώνει ότι υφίσταται διάκριση μεταξύ παραγωγών, υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β'. Τούτο θα συνέβαινε εάν οι σημαντικές αντικειμενικές διαφορές καταστάσεων μεταξύ, αφενός, της British Coal και των κρατικών εταιριών διαδόχων της British Coal ως εταιρίας εκμεταλλεύσεως και, αφετέρου, των άλλων παραγωγών δεν δικαιολογούσαν τη διαφορετική μεταχείριση των δύο κατηγοριών παραγωγών.

Όσον αφορά τη δεύτερη περίοδο

47 Όσον αφορά τη δεύτερη περίοδο, παρατηρείται ότι, από τη μεταβίβαση στις ιδιωτικές επιχειρήσεις που πλειοδότησαν των μετοχών των κρατικών εταιριών διαδόχων της British Coal, ουδείς παραγωγός λαμβάνει ή έλαβε άδειες και μισθώσεις άνευ αντιπαροχής. Συνυπάρχουν πολλοί τρόποι κτήσεως των δικαιωμάτων που συνδέονται με τις άδειες και μισθώσεις και καταβολής της αντιπαροχής.

48 Οι επιχειρήσεις που εξέφρασαν την επιθυμία να μετάσχουν στις διαδικασίες διαγωνισμού των κρατικών εταιριών διαδόχων της British Coal είχαν τη δυνατότητα να αποκτήσουν τα δικαιώματα αυτά ως συστατικό στοιχείο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των προς πώληση εταιριών, με πλειστηριασμό, για αόριστη περίοδο. Από τον φάκελο της υποθέσεως δεν προκύπτει ότι οι διαδικασίες αυτές δεν ήσαν ανοικτές, ανταγωνιστικές και μη εισάγουσες διακρίσεις. Περαιτέρω, όπως τονίστηκε στη σκέψη 11 της παρούσας αποφάσεως, οι άλλοι παραγωγοί έχουν, σύμφωνα με τα στοιχεία του φακέλου, τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ διαφόρων τρόπων κτήσεως των δικαιωμάτων όσον αφορά τις μισθώσεις, ιδίως μεταξύ της καταβολής ενός ποσού ως κεφαλαίου, της καταβολής κατ' αποκοπήν μισθώματος ή της καταβολής μισθώματος υπολογιζομένου ανά τόνο παραγομένου άνθρακα, ή ακόμη τον συνδυασμό δύο ή τριών από τους προαναφερθέντες τρόπους κτήσεως.

49 Από άποψη αρχής, ουδείς τρόπος κτήσεως των δικαιωμάτων αυτών παρουσιάζει a priori περισσότερα πλεονεκτήματα από έναν άλλο. Το αν ένας τρόπος κτήσεως είναι ενδεχομένως πιο συμφέρων θα προκύψει από διάφορες οικονομικές, τεχνικές, εμπορικές και χρηματοοικονομικές παραμέτρους που παραπέμπουν σαφώς σε προβλέψεις και τις οποίες εναπόκειται να εκτιμήσουν οι διάφοροι επιχειρηματίες κατά τον δυνατόν ορθότερο τρόπο στο πλαίσιο του ανταγωνισμού που ασκούν. Λαμβανομένης υπόψη της πραγματικής καταστάσεως της αγοράς, οι πραγματοποιούμενες επιλογές μπορεί να αποδειχθούν κατά το μάλλον ή ήττον συνετές και να διευκολύνουν ή να επιβάλουν κυρώσεις σε έναν ανταγωνιστή σε σχέση με άλλον. Στην περίπτωση αυτή πάντως, αυτό το πλεονέκτημα ή μειονέκτημα προκύπτει σαφώς από τη λειτουργία του ανταγωνισμού και από τις βάσιμες προοπτικές των διαφόρων επιχειρηματιών.

50 Εφόσον το σύνολο των επιχειρηματιών αδιακρίτως μπορούν ή μπορούσαν να έχουν πρόσβαση στους διάφορους τρόπους κτήσεως των δικαιωμάτων, καμία στρέβλωση

του ανταγωνισμού δεν μπορεί να συναχθεί από το σύστημα αυτό, στο οποίο συνυπάρχουν πολλοί τρόποι κτήσεως του ιδίου είδους δικαιώματος. Κατά τα λοιπά, στη διάταξη περί παραπομπής δεν αναφέρεται ότι η πρόσβαση στους διάφορους τρόπους κτήσεως δημιουργούσε ή δημιουργεί διακρίσεις.

51 Επομένως, στο αιτούν δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι σε κατάσταση όπως αυτή της κύριας δίκης, από τον χρόνο μεταβιβάσεως των μετοχών των κρατικών εταιριών διαδόχων της British Coal ως επιχειρήσεως εκμεταλλεύσεως στις ιδιωτικές επιχειρήσεις που πλειοδότησαν, δεν προκύπτει η ύπαρξη ούτε ενισχύσεων ούτε ειδικών επιβαρύνσεων, υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, ούτε διάκριση μεταξύ παραγωγών, υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', της ίδιας Συνθήκης, εφόσον η πρόσβαση στους διάφορους τρόπους κτήσεως των δικαιωμάτων που συνδέονται με τις άδειες και μισθώσεις δεν δημιούργησε και δεν δημιουργεί διακρίσεις.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

52 Με το δεύτερο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 4, στοιχεία β' και γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ ή το άρθρο 9, παράγραφοι 1 και 4, της αποφάσεως 3632/93 περί του κώδικα ενισχύσεων υπέρ της βιομηχανίας άνθρακα, παρέχουν απευθείας δικαιώματα στους ιδιώτες, τα οποία τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν, και αν η Banks μπορεί να στηριχθεί στις διατάξεις αυτές για να διεκδικήσει τη μη καταβολή ή την επιστροφή των καταβληθέντων δικαιωμάτων.

53 Η Banks και η Επιτροπή προτείνουν να δοθεί καταφατική απάντηση στο ερώτημα αυτό. Η Banks και η Επιτροπή επισημαίνουν ότι οι διατάξεις του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καθόσον αφορούν τις διακρίσεις μεταξύ παραγωγών, και οι διατάξεις του άρθρου 4, στοιχείο γ', της ιδίας Συνθήκης, καθόσον αφορούν τις ειδικές επιβαρύνσεις, τυγχάνουν, εφόσον δεν υπάρχουν ειδικότεροι κανόνες στη Συνθήκη ΕΚΑΧ, αυτοτελούς εφαρμογής και είναι επαρκώς ακριβείς και ανεπιφύλακτες. Η Banks και η Επιτροπή προσθέτουν ότι το άρθρο 9, παράγραφος 4, της αποφάσεως 3632/93 επιτρέπει στα κράτη μέλη να χορηγούν τις προτεινόμενες ενισχύσεις μόνον κατόπιν εγκρίσεως της Επιτροπής και θεωρούν ότι, κατ' αναλογία με

την αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 93, παράγραφος 3, τελευταία περίοδος, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, άρθρου 88, παράγραφος 3, τελευταία περίοδος, ΕΚ), η διάταξη αυτή έχει επίσης άμεσο αποτέλεσμα.

54 Αντιθέτως, η Coal Authority και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστηρίζουν ότι οι επίδικες διατάξεις στερούνται αμέσου αποτελέσματος.

55 Σύμφωνα με την Coal Authority, ο προεξέχων ρόλος που έχει αναθέσει στην Επιτροπή η Συνθήκη ΕΚΑΧ στερεί κατ' ανάγκη αμέσου αποτελέσματος τις διατάξεις της Συνθήκης αυτής. Εξάλλου, οι διατάξεις του άρθρου 4 της Συνθήκης ΕΚΑΧ δεν μπορούν να εφαρμοστούν αυτοτελώς, εφόσον εφαρμόζονται μόνον «υπό τις συνθήκες που προβλέπονται στην παρούσα Συνθήκη» και δεν είναι, περαιτέρω, ούτε επαρκώς ακριβείς ούτε ανεπιφύλακτες.

56 Η Coal Authority, με την οποία συντάσσεται η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, επισημαίνει επίσης ότι, για την εφαρμογή του άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, η Επιτροπή έχει επακριβώς θεσπίσει ειδικότερους κανόνες εκδίδοντας την απόφαση 3632/93 που αναθέτει στο θεσμικό αυτό όργανο τη διακριτική ευχέρεια να εκτιμά το συμβατό των ενισχύσεων με την κοινή αγορά. Εξάλλου, το άρθρο 88 της Συνθήκης ΕΚΑΧ υποχρεώνει την Επιτροπή να εκδίδει αποφάσεις σε περίπτωση παραβάσεως των κρατών μελών, ούτως ώστε η θέση σε εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 4, στοιχεία β' και γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ προϋποθέτει οπωσδήποτε την έκδοση τέτοιων αποφάσεων.

57 Όπως το Δικαστήριο έχει κρίνει πλειστάκις, οι διατάξεις του άρθρου 4 της Συνθήκης ΕΚΑΧ έχουν αυτοτελή εφαρμογή μόνον ελλείψει ειδικότερων κανόνων· όταν επαναλαμβάνονται ή ρυθμίζονται με λεπτομέρειες οι άλλες διατάξεις της Συνθήκης ΕΚΑΧ, τα νομοθετικά κείμενα που συνδέονται με την ίδια διάταξη πρέπει να λογίζονται ως ενιαίο σύνολο και να εφαρμόζονται συγχρόνως (προαναφερθείσα απόφαση Groupement des industries sidérurgiques luxembourgeoises κατά Ανωτάτης Αρχής, σκέψη 91· αποφάσεις της 13ης Απριλίου 1994, C-128/92, Banks, Συλλογή 1994, σ. I-1209, σκέψη 11, και της 2ας Μαΐου 1996, C-18/94, Hopkins κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-2281, σκέψη 16).

58 Περαιτέρω, για να καθοριστεί αν μια διάταξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ έχει άμεσο αποτέλεσμα και παρέχει απευθείας δικαιώματα στους ιδιώτες, που τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν, πρέπει να εξακριβωθεί αν η διάταξη αυτή είναι σαφής και ανεπιφύλακτη (προπαρατεθείσα απόφαση Banks, σκέψη 15).

59 Δεδομένου ότι η διάταξη του άρθρου 4 της Συνθήκης ΕΚΑΧ δεν έχει αυτοτελή εφαρμογή, αποκλείεται να έχει άμεσο αποτέλεσμα (βλ. προαναφερθείσες αποφάσεις Banks, σκέψη 16, και Hopkins κ.λπ., σκέψη 26).

60 Επομένως, και λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, που αποκλείει την ύπαρξη ειδικών επιβαρύνσεων σε κατάσταση όπως αυτή της κύριας δίκης, πρέπει να εξεταστεί αν οι διατάξεις του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καθόσον αφορούν τις διακρίσεις μεταξύ παραγωγών, και οι διατάξεις του άρθρου 4, στοιχείο γ', της ιδίας Συνθήκης, καθόσον αφορούν τις ενισχύσεις, παραπέμπουν σε άλλες ειδικότερες διατάξεις της Συνθήκης ΕΚΑΧ ή σε νομοθετικά κείμενα του παραγώγου δικαίου και, σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, αν οι διατάξεις αυτές είναι σαφείς και ανεπιφύλακτες. Πρέπει επίσης να εξεταστεί αν έχουν άμεσο αποτέλεσμα οι διατάξεις του άρθρου 9, παράγραφοι 1 και 4, της αποφάσεως 3632/93.

61 Εκ προοιμίου πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα της Coal Authority και της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου ότι το άρθρο 88 της Συνθήκης ΕΚΑΧ συνιστά ειδικό κανόνα που αντίκειται στην αυτοτελή εφαρμογή των επιδίκων διατάξεων του άρθρου 4.

62 Πράγματι, το άρθρο 88 της Συνθήκης ΕΚΑΧ ορίζει μεταξύ άλλων ότι, αν η Επιτροπή θεωρεί ότι ένα κράτος παρέβη υποχρέωση που υπέχει από τη Συνθήκη ΕΚΑΧ, διαπιστώνει την εν λόγω παράβαση με αιτιολογημένη απόφαση, αφού παράσχει τη δυνατότητα στο κράτος αυτό να διατυπώσει τις παρατηρήσεις του.

63 Μια τέτοια διάταξη όμως γενικού χαρακτήρα δεν μπορεί, προδήλως, να συνιστά ειδικότερο κανόνα υπό την έννοια της νομολογίας που αναφέρθηκε στη σκέψη 57 της παρούσας αποφάσεως. Εξάλλου, αν δοθεί η έννοια αυτή στο άρθρο 88 της Συνθήκης ΕΚΑΧ αυτό θα ισοδυναμούσε, σε αντίθεση με τη νομολογία αυτή, με κατάργηση της αυτοτελούς εφαρμογής όλων των διατάξεων του άρθρου 4 της ιδίας Συνθήκης.

Επί των άρθρων 4, στοιχείο γ΄, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καθόσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, και 9, παράγραφοι 1 και 4, της αποφάσεως 3632/93

64 Αν και αρχικώς μπορούσε να συναχθεί από την προαναφερθείσα απόφαση De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg κατά Ανωτάτης Αρχής, ότι το άρθρο 4, στοιχείο γ΄, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καθόσον αφορά τις ενισχύσεις, τυγχάνει πλήρως αυτοτελούς εφαρμογής και αμέσου αποτελέσματος, η ερμηνεία αυτή δεν ισχύει σήμερα.

65 Πράγματι, από το 1965, η Επιτροπή εξέδωσε, βάσει του άρθρου 95, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, διαδοχικές αποφάσεις γενικής ισχύος, που είναι γνωστές ως κώδικας ενισχύσεων, με τις οποίες επέτρεψε, υπό ορισμένους όρους και σε περιοριστικώς απαριθμούμενες περιπτώσεις, τη χορήγηση επιδοτήσεων ή ενισχύσεων από τα κράτη μέλη προς τη βιομηχανία άνθρακα και οι οποίες συνεπώς θεωρούνται ως κοινοτικές ενισχύσεις συμβατές με την εύρυθμη λειτουργία της κοινής αγοράς.

66 Στην παρούσα διαφορά εφαρμοστέα είναι η απόφαση 3632/93, η ισχύς της οποίας λήγει στις 23 Ιουλίου 2002. Η απόφαση αυτή καθορίζει την έννοια των ενισχύσεων υπέρ της βιομηχανίας άνθρακα (άρθρο 1), τα κριτήρια χορηγήσεως των ενισχύσεων (άρθρα 2 έως 7) και προβλέπει λεπτομερείς διαδικαστικούς κανόνες όσον αφορά την κοινοποίηση των χρηματοδοτικών μέτρων που προτίθενται να λάβουν τα κράτη μέλη υπέρ της βιομηχανίας άνθρακα και την εξέταση και έγκριση των ενισχύσεων από την Επιτροπή (άρθρα 8 και 9).

67 Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καθόσον αφορά το συμβατό των επιδοτήσεων ή ενισχύσεων με την κοινή αγορά, εφαρμόστηκε με την απόφαση 3632/93, ούτως ώστε, στο μέτρο αυτό, η διάταξη αυτή στερείται αυτοτελούς εφαρμογής και, κατά συνέπεια, αμέσου αποτελέσματος.

68 Τα άρθρα 8 και 9 της αποφάσεως 3632/93 παρέχουν στην Επιτροπή αποκλειστική αρμοδιότητα να κρίνει το συμβατό των ενισχύσεων σύμφωνα με τα τεθέντα με την απόφαση αυτή κριτήρια. Επομένως, αν δεν υφίσταται απόφαση της Επιτροπής, οι ιδιώτες δεν μπορούν να αμφισβητήσουν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων το συμβιβαστό μιας ενισχύσεως (βλ., κατ' αναλογία, όσον αφορά τα άρθρα 65 και 66, παράγραφος 7, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, την προαναφερθείσα απόφαση Banks, σκέψεις 17 και 18, και, προκειμένου για το άρθρο 63, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, την προαναφερθείσα απόφαση Hopkins κ.λπ., σκέψη 27).

69 Πάντως, το άρθρο 9, παράγραφος 1, της αποφάσεως 3632/93 υποχρεώνει τα κράτη μέλη να κοινοποιούν στην Επιτροπή το σύνολο των χρηματοοικονομικών μέτρων που προτίθενται να λάβουν υπέρ της βιομηχανίας άνθρακα ενώ το άρθρο 9, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, τους επιτρέπει να χορηγούν τις προτεινόμενες ενισχύσεις μόνον κατόπιν εγκρίσεως της Επιτροπής.

70 Η τελευταία αυτή διάταξη αντιστοιχεί, κατ' ουσίαν, με την τελευταία περίοδος του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ σύμφωνα με την οποία το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δεν δύναται να εφαρμόσει τα σχεδιαζόμενα μέτρα ενισχύσεως προτού η διαδικασία καταλήξει σε τελική απόφαση της Επιτροπής. Η διάταξη όμως αυτή της Συνθήκης ΕΚ έχει άμεσο αποτέλεσμα και γεννά, υπέρ των ιδιωτών, δικαιώματα που τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν, όπως έχει ήδη κρίνει το Δικαστήριο (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 1973, 120/73, Lorenz, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 815, σκέψη 8). Το ίδιο αποτέλεσμα πρέπει επομένως να αναγνωρισθεί στο άρθρο 9, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, της αποφάσεως 3632/93.

71 Προκειμένου να καθοριστεί αν ένα κρατικό μέτρο που θεσπίζεται χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η διαδικασία προκαταρκτικής εξετάσεως του άρθρου 9 της απο-

φάσεως 3632/93 πρέπει ή δεν πρέπει να υπόκειται στη διαδικασία αυτή, ένα εθνικό δικαστήριο μπορεί να αναγκασθεί να ερμηνεύσει την έννοια της ενισχύσεως των άρθρων 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ και 1 της αποφάσεως αυτής.

72 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το άρθρο 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καθόσον αφορά το συμβατό με την κοινή αγορά των ενισχύσεων, στερείται αμέσου αποτελέσματος. Αντιθέτως, το άρθρο 9, παράγραφος 4, πρώτη πρόταση, της αποφάσεως 3632/93 έχει άμεσο αποτέλεσμα και παρέχει απευθείας δικαιώματα στους ιδιώτες, που τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν. Συναφώς, τα εθνικά δικαστήρια μπορεί να ερμηνεύσουν την έννοια της ενισχύσεως σύμφωνα με τα άρθρα 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ και 1 της αποφάσεως 3632/93.

73 Όπως έκρινε το Δικαστήριο στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚ, το κύρος των πράξεων εφαρμογής των μέτρων ενισχύσεως επηρεάζεται από τη μη τήρηση, εκ μέρους των εθνικών αρχών, της απαγορεύσεως εφαρμογής των μέτρων ενισχύσεως χωρίς έγκριση της Επιτροπής. Τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να εξασφαλίζουν στους διοικουμένους που μπορούν να επικαλεστούν την εν λόγω παράβαση ότι θα συναχθούν όλες οι συνέπειες, κατά το εθνικό τους δίκαιο, όσον αφορά τόσο το κύρος των πράξεων εφαρμογής των μέτρων ενισχύσεως όσο και την αναζήτηση των χρηματικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν κατά παράβαση της διατάξεως αυτής ή ενδεχομένων προσωρινών μέτρων (απόφαση της 21ης Νοεμβρίου 1991, C-354/90, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires et Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, Συλλογή 1991, σ. I-5505, σκέψη 12).

74 Όπως επίσης έκρινε το Δικαστήριο, η κατάργηση μιας παράνομης ενισχύσεως μέσω της αναζητήσεώς της αποτελεί λογική συνέπεια της διαπιστώσεως του παρανόμου χαρακτήρα της (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 21ης Μαρτίου 1990, C-142/87, Βέλγιο κατά Επιτροπής, αποκαλουμένη «Tubemeuse», Συλλογή 1990, σ. I-959, σκέψη 66· προαναφερθείσα απόφαση Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires et Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, σκέψη 12· της 10ης Ιουνίου 1993, C-183/91, Επιτροπή κατά Ελλάδος, Συλλογή 1993, σ. I-3131, σκέψη 16, και της 11ης Ιουλίου 1996, C-39/94, SFEI κ.λπ.,

Συλλογή 1996, σ. I-3547, σκέψη 69). Πάντως, πρέπει να διευκρινιστεί ποιο μπορεί να είναι το περιεχόμενο του αμέσου αποτελέσματος του άρθρου 9, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, της αποφάσεως 3632/93 σε κατάσταση όπως αυτή της κύριας δίκης.

75 Συναφώς, η αποκατάσταση της καταστάσεως της προ της καταβολής της παρανόμου ή ασυμβάτου προς την κοινή αγορά ενισχύσεως συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση για τη διατήρηση της πρακτικής αποτελεσματικότητας των διατάξεων των Συνθηκών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις και ο εθνικός δικαστής πρέπει, λαμβάνοντας υπόψη τις συγκεκριμένες περιστάσεις, εφόσον είναι δυνατόν, να κάνει δεκτά τα αιτήματα των ιδιωτών βάσει των οποίων μπορεί να αποκατασταθεί η εν λόγω προτέρα κατάσταση (βλ., συναφώς, την προαναφερθείσα απόφαση Tubemeuse, σκέψη 66).

76 Στην περίπτωση της κύριας δίκης, η Banks δεν ζητεί να επιστραφεί η ενίσχυση, αλλά ζητεί να απαλλαγεί της καταβολής δικαιωμάτων. Συναφώς πρέπει να σημειωθεί ότι επιστροφή της ενισχύσεως μπορεί εν πάση περιπτώσει να αποβεί αδύνατη.

77 Πράγματι, το γεγονός ότι οι κρατικές εταιρίες διάδοχοι της British Coal μεταβιβάστηκαν μεταγενέστερα στο πλαίσιο διαδικασίας ανοικτού και ανταγωνιστικού διαγωνισμού, σύμφωνα με τους όρους της αγοράς, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ενίσχυση που είχαν λάβει η British Coal και οι κρατικές αυτές εταιρίες δεν υφίσταται υπέρ των ιδιωτικών επιχειρήσεων που πλειοδότησαν στον διαγωνισμό, όπως η RJB. Εφόσον αυτές εξαγόρασαν τις επίδικες εταιρίες υπό συνθήκες ανταγωνισμού μη δημιουργούσες διακρίσεις και, εξ ορισμού, στην τιμή της αγοράς, δηλαδή στην πιο υψηλή τιμή που ένας ιδιώτης επενδυτής δρων υπό τις συνήθεις συνθήκες ανταγωνισμού θα ήταν διατεθειμένος να καταβάλει για τις εταιρίες αυτές ως είχαν, ιδίως μετά τη λήψη κρατικών ενισχύσεων, η ενίσχυση εκτιμήθηκε στην τιμή της αγοράς και περιλήφθηκε στην τιμή πωλήσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι επιχειρήσεις που πλειοδότησαν ευνοήθηκαν σε σχέση με άλλους επιχειρηματίες της αγοράς (βλ., συναφώς, την απόφαση της 21ης Μαρτίου 1991, C-305/89, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-1603, σκέψη 40). Επομένως, δεν μπορεί να ζητηθεί από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις που πλειοδότησαν, όπως η RJB, να επιστρέψουν την υπό εξέταση ενίσχυση.

78 Παρ' όλ' αυτά, κατ' αρχήν, όταν μια εταιρία δικαιούχος ενισχύσεως πωλείται στην τιμή της αγοράς, η τιμή πωλήσεως αντανακλά τις συνέπειες της προηγούμενης ενισχύσεως και ο πωλητής της εν λόγω εταιρίας διατηρεί το όφελος της ενισχύσεως. Στην περίπτωση αυτή, η αποκατάσταση της προτέρας καταστάσεως πρέπει, πρώτον, να διασφαλιστεί με την επιστροφή της ενισχύσεως εκ μέρους του πωλητή.

79 Πάντως, σε κατάσταση όπως αυτή της κύριας δίκης, η επιστροφή της ενισχύσεως εκ μέρους του πωλητή των εταιριών που είχαν λάβει την ενίσχυση μπορεί να έχει αποτέλεσμα μόνον αν δεν ταυτίζονται, από οικονομικής απόψεως, ο πωλητής και ο χορηγός της ενισχύσεως, διότι τότε ο πωλητής θα πρέπει να επιστρέψει την ενίσχυση στον εαυτό του. Στην υπόθεση όμως της κύριας δίκης, το Δημόσιο εμφανίζεται ως ο χορηγός της ενδεχόμενης ενισχύσεως, εφόσον τα δικαιώματά της από τα οποία απηλλάγησαν η British Coal και οι κρατικές εταιρίες διάδοχοι της British Coal θα του είχαν καταβληθεί υπό συνήθεις συνθήκες. Αν τα ποσά που εισπράχθηκαν από την ιδιωτικοποίηση περιήλθαν τελικώς στο Δημόσιο, το Δημόσιο έχει σωρευτικώς την ιδιότητα του πωλητή και του χορηγού της ενισχύσεως. Το αυτό ισχύει αν τα ποσά που εισπράχθηκαν από την ιδιωτικοποίηση περιήλθαν στην British Coal η οποία συνέχισε προφανώς να υφίσταται προκειμένου να διασφαλιστεί η εκτέλεση ορισμένων υποχρεώσεων συνδεομένων με την προηγουμένη δραστηριότητά της, ή περιήλθαν σε οποιαδήποτε άλλη οικονομική οντότητα μη αναπτύσσουσα δραστηριότητα σε ανταγωνιστική αγορά και αν κατ' αυτόν τον τρόπο το Δημόσιο απαλλάχθηκε από τις αντίστοιχες δαπάνες. Στην περίπτωση αυτή, η αποκατάσταση της προτέρας καταστάσεως δεν μπορεί να διασφαλιστεί με την επιστροφή της ενισχύσεως.

80 Παρ' όλ' αυτά, τούτο δεν μπορεί να οδηγήσει στην αναδρομική απαλλαγή των άλλων παραγωγών από την καταβολή των επιδίκων δικαιωμάτων. Πράγματι, οι υποκείμενοι σε υποχρεωτική εισφορά δεν μπορούν να προβάλλουν τον ισχυρισμό ότι η απαλλαγή που απολαύουν άλλα πρόσωπα συνιστά κρατική ενίσχυση ώστε να απαλλαγούν από την εν λόγω εισφορά (βλ., συναφώς, τις αποφάσεις της 9ης Μαρτίου 2000, C-437/97, EKW και Wein & Co, Συλλογή 2000, σ. I-1157, σκέψεις 51 έως 53, και της 13ης Ιουλίου 2000, C-36/99, Idéal tourisme, Συλλογή 2000, σ. I-6049, σκέψεις 26 έως 29). Συνεπώς, ακόμη και υπό ειδικές περιστάσεις όπως οι εκτεθείσες στις σκέψεις 77 έως 79 της παρούσας αποφάσεως, ενόψει του χαρακτηρισμού του επίδικου μέτρου ως ενισχύσεως, αιτήματα όπως τα διατυπωθέντα από την Banks στη διαφορά της κύριας δίκης δεν μπορούν να γίνουν δεκτά, με την επιφύλαξη πάντως των αγωγών που μπορεί ενδεχομένως να ασκήσουν οι παλαιοί ανταγωνιστές της

British Coal, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις, για αποκατάσταση της τυχόν ζημίας τους από το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που παρασχέθηκε στην British Coal και στις κρατικές εταιρίες που τη διαδέχθηκαν.

Επί του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καθόσον αφορά τις διακρίσεις μεταξύ παραγωγών

81 Εκτός από το άρθρο 4, στοιχείο β', πολλές διατάξεις της Συνθήκης ΕΚΑΧ απαγορεύουν συγκεκριμένα ορισμένα είδη διακρίσεων. Πάντως, καμία από τις διατάξεις αυτές δεν αφορά τις διακρίσεις μεταξύ παραγωγών.

82 Περαιτέρω, το άρθρο 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ απαγορεύει όλες τις συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που τείνουν, εντός της κοινής αγοράς, άμεσα ή έμμεσα, να παρεμποδίζουν, να περιορίζουν ή να νοθεύουν την κανονική λειτουργία του ανταγωνισμού, το δε άρθρο 65, παράγραφος 4, χορηγεί στην Επιτροπή την αποκλειστική αρμοδιότητα να μεριμνά για την τήρηση της διατάξεως αυτής.

83 Με την απόφαση της 20ής Μαρτίου 1957, 2/56, Geitling κατά Ανωτάτης Αρχής (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 119), το Δικαστήριο απέρριψε πάντως την άποψη ότι οι διατάξεις του άρθρου 65 αποκλείουν, ως lex specialis, τις θεμελιώδεις διατάξεις του άρθρου 4, στοιχείο β'. Πράγματι, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα άρθρα 4, στοιχείο β', και 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ δεν αλληλοαποκλείονται, ούτε αλληλοαναιρούνται· χρησιμεύουν αντιθέτως στην πραγμάτωση των σκοπών της Κοινότητας· από την άποψη αυτή είναι επομένως συμπληρωματικά και, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι διατάξεις τους μπορούν να καλύπτουν πραγματικά περιστατικά που δικαιολογούν σύγχρονη και σωρευτική εφαρμογή των εν λόγω άρθρων.

84 Επομένως, το γεγονός ότι μια διάκριση εμπίπτει στο άρθρο 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ δεν αποκλείει την αυτοτελή εφαρμογή του άρθρου 4, στοιχείο β'.

85 Το άρθρο 66, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ εξαρτά από προηγούμενη άδεια της Επιτροπής τις ενέργειες συγκεντρώσεων επιχειρήσεων. Η παράγραφος 2 του άρθρου αυτού ορίζει μεταξύ άλλων ότι, κατά την εκτίμηση μιας ενέργειας και σύμφωνα με την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων του άρθρου 4, στοιχείο β', η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη το μέγεθος των ομοειδών επιχειρήσεων εντός της Κοινότητας, κατά το μέτρο που κρίνει δικαιολογημένο για να αποφύγει ή να διορθώσει τα μειονεκτήματα που προκύπτουν από μία ανισότητα των όρων ανταγωνισμού.

86 Μολονότι παραπέμπει στο άρθρο 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, το άρθρο 66 της ιδίας Συνθήκης δεν μπορεί εντούτοις να θεωρηθεί ότι θέτει σε εφαρμογή τη διάταξη αυτή. Πράγματι, το άρθρο 66 δεν διευκρινίζει τις προϋποθέσεις εφαρμογής της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων του άρθρου 4, στοιχείο β', αλλά προβλέπει μόνον ότι, όταν η Επιτροπή εκτιμά το συμβατό μιας ενέργειας συγκεντρώσεως επιχειρήσεων με τη Συνθήκη ΕΚΑΧ, πρέπει να λαμβάνει υπόψη την αρχή αυτή.

87 Τέλος, το άρθρο 67 της Συνθήκης ΕΚΑΧ σκοπεί τις διάφορες επιπτώσεις επί των όρων του ανταγωνισμού που μπορεί να προκύψουν από τη δράση των κρατών μελών.

88 Πάντως, τα άρθρα 4 και 67 της Συνθήκης ΕΚΑΧ αφορούν δύο διαφορετικούς τομείς, το πρώτο που καταργεί και απαγορεύει ορισμένες παρεμβάσεις των κρατών μελών στον τομέα που η Συνθήκη ΕΚΑΧ εξαρτά από την κοινοτική αρμοδιότητα, το δεύτερο τείνει να αντισταθμίσει τα επιβλαβή αποτελέσματα επί του ανταγωνισμού που κατ' ανάγκη συνεπάγεται η άσκηση των εξουσιών που ασκούν τα κράτη μέλη (προαναφερθείσα απόφαση De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg κατά Ανωτάτης Αρχής, σ. 561). Με τον τρόπο αυτό, το άρθρο 67 της Συνθήκης ΕΚΑΧ καλύπτει τα γενικά μέτρα που τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν στο πλαίσιο της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής τους και τα ληφθέντα από τα κράτη μέλη μέτρα, τα οποία είναι εφαρμοστέα σε άλλους τομείς πλην της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα, τα οποία όμως μπορεί να έχουν σημαντική επίπτωση επί των όρων του ανταγωνισμού στην εν λόγω βιομηχανία.

89 Επομένως ούτε το άρθρο 67 της Συνθήκης ΕΚΑΧ έχει ως αντικείμενο την εφαρμογή του άρθρου 4, στοιχείο β', της ιδίας Συνθήκης.

90 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι στη Συνθήκη ΕΚΑΧ δεν υφίστανται ειδικότεροι κανόνες από το άρθρο 4, στοιχείο β', καθόσον το άρθρο αυτό αφορά τις διακρίσεις μεταξύ παραγωγών. Συνεπώς, η διάταξη αυτή έχει αυτοτελή εφαρμογή.

91 Το άρθρο 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, αναγνωρίζοντας ότι δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά και, κατά συνέπεια, ότι καταργούνται ή απαγορεύονται τα μέτρα ή οι πρακτικές που εισάγουν διάκριση μεταξύ παραγωγών, θεσπίζει σαφή και ανεπιφύλακτη υποχρέωση. Ούτως το Δικαστήριο επισήμανε ότι οι καταργήσεις και απαγορεύσεις που επιβάλλονται με το άρθρο 4 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, είναι εξαιρετικώς αυστηρές (προαναφερθείσα απόφαση De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg κατά Ανωτάτης Αρχής, σ. 557). Επομένως, το άρθρο 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ καθόσον αφορά τις διακρίσεις μεταξύ παραγωγών, παρέχει απευθείας δικαιώματα στους ιδιώτες που τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν.

92 Πάντως, σε κατάσταση όπως αυτή της κύριας δίκης όπου η ενδεχόμενη διάκριση συνίσταται στη χορήγηση παράνομης ενισχύσεως υπό τη μορφή απαλλαγής από την καταβολή δικαιωμάτων, η διαπίστωση της διακρίσεως αυτής δεν μπορεί, λαμβανομένων υπόψη των όσων διατυπώθηκαν στη σκέψη 80 της παρούσας αποφάσεως, να οδηγήσει σε αποδοχή των αιτημάτων που διατύπωσαν οι ανταγωνιστές του δικαιούχου της ενισχύσεως περί αναδρομικής απαλλαγής τους από την υποχρέωση καταβολής των δικαιωμάτων αυτών.

93 Επομένως, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καθόσον αφορά τις διακρίσεις μεταξύ παραγωγών, καθώς και το άρθρο 9, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, της αποφάσεως 3632/93 παρέχουν απευθείας δικαιώματα στους ιδιώτες που τα εθνικά δικαστήριο οφείλουν να προστατεύουν. Αντιθέτως, το άρθρο 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης

ΕΚΑΧ, καθόσον αφορά το συμβιβαστό των ενισχύσεων με την κοινή αγορά, δεν παρέχει τέτοια δικαιώματα. Πάντως, τα εθνικά δικαστήρια είναι αρμόδια να ερμηνεύουν την έννοια της ενισχύσεως σύμφωνα με τα άρθρα 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ και 1 της αποφάσεως 3632/93, προκειμένου να συνάγουν τις συνέπειες ενδεχόμενης παραβάσεως του άρθρου 9, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, της αποφάσεως αυτής.

94 Στο δεύτερο ερώτημα πρέπει επίσης να δοθεί η απάντηση ότι η διαπίστωση, σε κατάσταση όπως αυτή της κύριας δίκης, υπάρξεως παράνομης ενισχύσεως, επειδή δεν έχει εγκριθεί από την Επιτροπή κατά τη χορήγησή της, και, ενδεχομένως, διακρίσεως μεταξύ παραγωγών υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, υπό τη μορφή της επιβολής σε ορισμένους παραγωγούς της υποχρεώσεως καταβολής δικαιωμάτων και απαλλαγής ορισμένων άλλων, δεν μπορεί να συνεπάγεται την αναδρομική απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής των εν λόγω δικαιωμάτων των παραγωγών οι οποίοι υπήχαν την υποχρέωση καταβολής τους.

Επί του τρίτου ερωτήματος

95 Με το τρίτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, αν ένα εθνικό δικαστήριο μπορεί να κρίνει ότι υφίσταται διάκριση, υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, ή ενίσχυση, υπό την έννοια των άρθρων 4, στοιχείο γ', της ιδίας Συνθήκης και 1 της αποφάσεως 3632/93, παρά:

— την έκδοση της αποφάσεως 94/995,

— την έκδοση της αποφάσεως της 21ης Δεκεμβρίου 1994,

— την αποστολή των εγγράφων της 4ης Μαΐου και 14ης Ιουλίου 1995.

96 Παρά την αρνητική απάντηση που δόθηκε στο δεύτερο σκέλος του δευτέρου ερωτήματος του εθνικού δικαστηρίου και λαμβανομένου υπόψη του συμφέροντος που μπορεί να έχει για τον εφεσίβλητο της κύριας δίκης να διαπιστωθεί παρ' όλ' αυτά η ύπαρξη διακρίσεως και ενισχύσεως υπό τις προαναφερθείσες έννοιες, το Δικαστήριο κρίνει ότι μπορεί να είναι χρήσιμο να δοθεί απάντηση στο τρίτο ερώτημα.

97 Η Coal Authority και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, που πρότειναν να δοθεί αρνητική απάντηση στο δεύτερο ερώτημα, φρονούν ότι, εν πάση περιπτώσει, υπό τις συνθήκες της υποθέσεως της κύριας δίκης, ένα εθνικό δικαστήριο δεν δικαιούται να εφαρμόσει άμεσα τις διατάξεις του άρθρου 4, στοιχεία β' και γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

98 Σύμφωνα με την Coal Authority και την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η καταγγελία της NALOO αφορά ιδίως την εφαρμογή του συστήματος των επιδίκων δικαιωμάτων μετά την ιδιωτικοποίηση της British Coal. Η καταγγελία αυτή όμως απορρίφθηκε από την Επιτροπή με τις αποφάσεις της που περιλαμβάνονται στα έγγραφα της 4ης Μαΐου και 14ης Ιουλίου 1995. Συνεπώς, οι αποφάσεις αυτές, οι οποίες δεν προσεβλήθησαν ενώπιον του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, δεσμεύουν τα εθνικά δικαστήρια. Σύμφωνα με την Coal Authority, η καταγγελία της NALOO απορρίφθηκε επίσης από την Επιτροπή με την απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 1994 και, αν και σιωπηρώς, με την απόφαση 94/995.

99 Αντιθέτως, η Banks και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι οι αποφάσεις της Επιτροπής που επικαλέστηκε το αιτούν δικαστήριο δεν εμποδίζουν το δικαστήριο αυτό να διαπιστώσει, ενδεχομένως, την ύπαρξη διακρίσεως μεταξύ παραγωγών ή ενισχύσεως υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ και της αποφάσεως 3632/93. Πράγματι, η Banks, η οποία θεωρεί ότι η καταγγελία της

NALOO δεν αφορά την εφαρμογή του συστήματος των επιδίκων δικαιωμάτων μετά την ιδιωτικοποίηση της British Coal, και η Επιτροπή, η οποία έχει αντίθετη άποψη, συμφωνούν ότι το θεσμικό αυτό όργανο δεν έλαβε θέση επί του ζητήματος αυτού με τις επίδικες αποφάσεις.

100 Συναφώς, από την απάντηση του Δικαστηρίου στο δεύτερο ερώτημα προκύπτει ότι τα εθνικά δικαστήρια είναι αρμόδια να διαπιστώνουν την ύπαρξη διακρίσεως μεταξύ παραγωγών, υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, και ενισχύσεως, υπό την έννοια των άρθρων 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, και 1 της αποφάσεως 3632/93.

101 Το ζήτημα αν οι αποφάσεις της Επιτροπής που επικαλέστηκε το εθνικό δικαστήριο μπορούν να επηρεάσουν την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής τίθεται μόνον αν, με τις αποφάσεις αυτές, η Επιτροπή αποφάνθηκε πράγματι επί του συμβατού του συστήματος των επιδίκων δικαιωμάτων με τη Συνθήκη ΕΚΑΧ. Εκ προοιμίου, πρέπει συνεπώς να εξεταστεί το περιεχόμενο των αποφάσεων αυτών.

102 Πρώτον, με την απόφαση 94/995, η Επιτροπή ενέκρινε, για τα οικονομικά έτη 1994/1995 και 1995/1996, ορισμένες ενισχύσεις που προορίζονταν να ανορθώσουν τις ζημίες που είχαν προκληθεί στο περιβάλλον από την εξόρυξη άνθρακα εκ μέρους της British Coal, να καλύψουν διάφορες κοινωνικές παροχές και να χρηματοδοτήσουν τα δικαιώματα παροχής καυσίμων δωρεάν στους πρώην εργαζομένους της British Coal, καθώς και να αναλάβουν ορισμένες δαπάνες αναδιαρθρώσεως της British Coal.

103 Δεν μπορεί επομένως να υποστηριχθεί ότι, με την απόφαση αυτή, η οποία αφορά συγκεκριμένες ενισχύσεις που προβλέπονταν για δύο ορισμένα οικονομικά έτη, η Επιτροπή αποφάνθηκε, καθ' οιονδήποτε τρόπο, επί του συστήματος των επιδίκων δικαιωμάτων.

104 Δεύτερον, με την απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 1994, που εκδόθηκε βάσει του άρθρου 66, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, η Επιτροπή ενέκρινε την αγορά της CNML από την RJB. Η απόφαση αυτή όμως εγκρίσεως της συγκεντρώσεως αφορά μόνον τη θέση της επιχειρήσεως RJB/CNML στην αγορά. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν αποφάνθηκε ως προς το συμβατό με τη Συνθήκη ΕΚΑΧ του συστήματος των επιδίκων δικαιωμάτων, το οποίο εξάλλου δεν αφορούσε η κοινοποίηση του σχεδίου συγκεντρώσεως.

105 Τρίτον, με τα έγγραφα της 4ης Μαΐου και 14ης Ιουλίου 1995, η Επιτροπή απάντησε στην καταγγελία της NALOO όσον αφορά τις πτυχές της καταγγελίας αυτής για παράνομες κρατικές ενισχύσεις, η εξέταση των οποίων ενέπιπτε στην αρμοδιότητα της Γενικής Διευθύνσεως «Ενέργεια» της Επιτροπής. Πάντως, από την εξέταση του φακέλου προκύπτει ότι, με τα έγγραφα αυτά, η Επιτροπή δεν έλαβε θέση επί του συστήματος των επιδίκων δικαιωμάτων βάσει των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων.

106 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι, με καμία από τις αποφάσεις που επικαλέστηκε το αιτούν δικαστήριο, η Επιτροπή δεν αποφάνθηκε επί του συμβατού του συστήματος των επιδίκων δικαιωμάτων με τη Συνθήκη ΕΚΑΧ.

107 Συνεπώς στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ένα εθνικό δικαστήριο μπορεί να διαπιστώσει ότι υφίσταται διάκριση μεταξύ παραγωγών, υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, ή ενίσχυση, υπό την έννοια των άρθρων 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ και 1 της αποφάσεως 3632/93, απορρέουσα από το σύστημα των επιδίκων δικαιωμάτων, τούτο δε, παρά την έκδοση εκ μέρους της Επιτροπής

— της αποφάσεως 94/995,

— της αποφάσεως της 21ης Δεκεμβρίου 1994, και

— των αποφάσεων που περιλαμβάνονται στα έγγραφα της 4ης Μαΐου και 14ης Ιουλίου 1995.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

108 Με το πρώτο σκέλος του τετάρτου ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν το γεγονός ότι η Banks ή η NALOO δεν άσκησαν προσφυγή ακυρώσεως, δυνάμει του άρθρου 33 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, κατά της αποφάσεως 94/995, της αποφάσεως της 21ης Δεκεμβρίου 1994 ή των εγγράφων της 4ης Μαΐου και της 14ης Ιουλίου 1995 αποκλείει τη δυνατότητα της Banks να προβάλει τις φερόμενες παραβάσεις του άρθρου 4, στοιχεία β' ή γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ και της αποφάσεως 3632/93 ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Με το δεύτερο σκέλος του τετάρτου ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν η Banks δικαιούται να προβάλει τις φερόμενες αυτές παραβάσεις ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων ενώ ούτε η ίδια ούτε η NALOO άσκησαν αγωγή, βάσει του άρθρου 35 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, για να υποχρεώσουν την Επιτροπή να αποφανθεί επί των παραβάσεων αυτών.

Επί του πρώτου σκέλους του τετάρτου ερωτήματος

109 Η Banks και η Επιτροπή υποστηρίζουν, συγκεκριμένα, ότι οι αποφάσεις της Επιτροπής στις οποίες αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο δεν αφορούν το σύστημα των

επιδίκων δικαιωμάτων και επομένως δεν μπορούν να απαγορεύσουν στην Banks να προβάλει, ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, το ασύμβατο του συστήματος αυτού με τις επίδικες διατάξεις της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

110 Αντιθέτως, η Coal Authority και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου φρονούν ότι, καθόσον η Banks δεν άσκησε προσφυγή ακυρώσεως των αποφάσεων της Επιτροπής στις οποίες αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο, η Banks δεν μπορεί πλέον να αμφισβητεί έμμεσα το κύρος των αποφάσεων αυτών ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

111 Συναφώς, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι το Δικαστήριο έκρινε, με την απόφαση της 9ης Μαρτίου 1994, C-188/92, TWD Textilwerke Deggendorf (Συλλογή 1994, σ. I-833), στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚ, ότι ο δικαιούχος ενισχύσεως δεν μπορεί να επικαλείται το ανίσχυρο αποφάσεως της Επιτροπής που επιβάλλει σε κράτος μέλος την ανάκτηση ενισχύσεως που έχει καταβληθεί στον δικαιούχο αυτό, εφόσον ο δικαιούχος της ενισχύσεως παρέλειψε να ζητήσει την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής δυνάμει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 230 ΕΚ) και ότι μπορούσε αναμφίβολα να το πράξει. Το Δικαστήριο έκρινε πράγματι ότι η ενδεχόμενη υιοθέτηση της αντίθετης λύσης θα ισοδυναμούσε με αναγνώριση, υπέρ του δικαιούχου της ενισχύσεως, της ευχέρειας να παρακάμψει το απρόσβλητο της αποφάσεως με το οποίο, δυνάμει της αρχής της ασφαλείας δικαίου, πρέπει να περιβάλλεται μια απόφαση μετά την εκπνοή της προθεσμίας του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΚ (βλ., επίσης, αποφάσεις της 30ής Ιανουαρίου 1997, C-178/95, Wiljo, Συλλογή 1997, σ. I-585, σκέψη 21, και της 15ης Φεβρουαρίου 2001, C-239/99, Nachi Europe, Συλλογή 2001, σ. I-1197, σκέψη 30).

112 Πάντως, για να μπορέσει να μεταφερθεί στην υπόθεση της κύριας δίκης, η υιοθετηθείσα στην προαναφερθείσα απόφαση TWD Textilwerke Deggendorf λύση πρέπει τουλάχιστον με την ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων αγωγή της Banks να αμφισβητεί το κύρος των προηγουμένων αποφάσεων της Επιτροπής, τις οποίες η Banks μπορούσε να είχε προσβάλει. Όπως όμως το Δικαστήριο έκρινε στη σκέψη 107 της παρούσας αποφάσεως, η Επιτροπή δεν αποφάνθηκε επί του συμβατού του συστήματος των επιδίκων δικαιωμάτων με τη Συνθήκη ΕΚΑΧ με καμία από τις αποφάσεις που επικαλέστηκε το αιτούν δικαστήριο.

113 Επομένως το γεγονός ότι η Banks ή η NALOO δεν άσκησαν προσφυγές ακυρώσεως των αποφάσεων αυτών δεν απαγορεύει στην Banks να προβάλει, ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, την παράβαση του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καθόσον αφορά τις διακρίσεις μεταξύ παραγωγών, ή την παράβαση του άρθρου 9, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, της αποφάσεως 3632/93.

Επί του δευτέρου σκέλους του τετάρτου ερωτήματος

114 Η Coal Authority και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου φρονούν ότι, στην περίπτωση που η Επιτροπή δεν είχε απορρίψει την καταγγελία της NALOO με τις αποφάσεις στις οποίες αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο, η Banks θα έπρεπε να είχε κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 35 της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Εφόσον δεν το έπραξε, η Banks δεν δικαιούται πλέον να προβάλει ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων τις ίδιες αιτιάσεις με αυτές που περιλαμβάνονταν στην καταγγελία της NALOO.

115 Η Banks και, με ορισμένες επιφυλάξεις, η Επιτροπή έχουν αντίθετη άποψη.

116 Πρέπει να τονιστεί ότι το αιτούν δικαστήριο έλαβε υπόψη του μια περίπτωση, προφανώς συνάδουσα με τα πραγματικά περιστατικά, στην οποία η Επιτροπή δεν έχει ακόμη λάβει θέση επί του συστήματος των επιδίκων δικαιωμάτων. Το αιτούν δικαστήριο ερωτά, αν στην περίπτωση αυτή, το γεγονός ότι η Banks ή η NALOO δεν άσκησαν, βάσει του άρθρου 35 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, προσφυγή για να υποχρεωθεί η Επιτροπή να λάβει θέση επί του συστήματος αυτού στερεί από την Banks το δικαίωμα να επικαλεστεί, ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, την παράβαση του άρθρου 4, στοιχεία β' ή γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ και την παράβαση της αποφάσεως 3632/93.

117 Όπως προκύπτει από την απάντηση στο δεύτερο ερώτημα, τα εθνικά δικαστήρια είναι αρμόδια να διαπιστώνουν την παράβαση των διατάξεων του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ καθόσον αφορά τις διακρίσεις μεταξύ παραγωγών, και του άρθρου 9, παράγραφος 4, της αποφάσεως 3632/93.

118 Η υποχρέωση όμως των εθνικών δικαστηρίων να εφαρμόζουν τις εν λόγω διατάξεις δεν περιορίζεται για τον λόγο και μόνον ότι υποβάλλεται ενώπιον της Επιτροπής καταγγελία θέτουσα ερωτήματα ανάλογα με αυτά επί των οποίων η Επιτροπή δεν έχει ακόμη αποφανθεί, ακόμη και στην περίπτωση που ο καταγγέλλων, διάδικος ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, μπορούσε να είχε ασκήσει προσφυγή βάσει του άρθρου 35 της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

119 Πράγματι, ακόμη και αν η Επιτροπή και τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να είναι συγχρόνως αρμόδια να εφαρμόσουν ορισμένες διατάξεις της Συνθήκης ΕΚΑΧ, δεν έχουν κατ' ανάγκη τις ίδιες αρμοδιότητες ως προς την αποδοχή των διαφόρων αιτημάτων των ιδιωτών που στηρίζονται σ' αυτές τις διατάξεις (βλ., συναφώς, στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚ, την ανακοίνωση 93/C 39/05 της Επιτροπής, σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών δικαιοδοτικών οργάνων για την εφαρμογή των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης ΕΟΚ, ΕΕ 1993, C 39, σ. 6). Επομένως, δεν μπορεί να απαιτείται από έναν ιδιώτη που έχει υποβάλει καταγγελία ενώπιον της Επιτροπής, βάσει των διατάξεων αυτών, να εξακολουθήσει εν πάση περιπτώσει τις ενέργειές του ενώπιον της Επιτροπής, ενδεχομένως με τη διαδικασία βάσει του άρθρου 35 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, μέχρις ότου η Επιτροπή λάβει θέση επί της καταγγελίας του, ενώ η ίδια η Επιτροπή δεν εκδηλώνει την πρόθεση να εξετάσει την καταγγελία, αναλόγως δε της εξελίξεως των συνθηκών, ο ιδιώτης μπορεί να έχει συμφέρον να προσφύγει κατά προτεραιότητα ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου ή να υποχρεωθεί προς τούτο.

120 Υπό τις συνθήκες αυτές, η αρχή, στην οποία αναφέρεται η Επιτροπή στις παρατηρήσεις της, ότι η υποβολή της υποθέσεως στην κρίση της δυνάμει του άρθρου 35 της Συνθήκης ΕΚΑΧ δεν μπορεί να μετατίθεται απεριόριστα, ιδίως όταν είναι σαφής η πρόθεσή της να μην ενεργήσει (βλ. απόφαση της 6ης Ιουλίου 1971, 59/70, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 883, σημεία 14 έως 19), δεν

ασκεί επιρροή ως προς τη δυνατότητα που έχει ο καταγγέλλων να επικαλείται ενώπιον εθνικού δικαστηρίου τις διατάξεις του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καθόσον αφορά τις διακρίσεις μεταξύ παραγωγών, και του άρθρου 9, παράγραφος 4, της αποφάσεως 3632/93.

121 Όπως το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚ, στα δικαστήρια των κρατών μελών εναπόκειται, κατ' εφαρμογήν της αρχής της συνεργασίας του άρθρου 5 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, άρθρου 10 ΕΚ) — το οποίο αντιστοιχεί κατ' ουσία στο άρθρο 86, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚΑΧ να διασφαλίζουν την ασφάλεια δικαίου που απορρέει από το άμεσο αποτέλεσμα του κοινοτικού δικαίου για τους πολίτες. Ελλείψει σχετικής κοινοτικής ρυθμίσεως, στην εσωτερική έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους απόκειται να ορίσει τα αρμόδια δικαστήρια και να ρυθμίσει τις διαδικαστικές λεπτομέρειες ασκήσεως προσφυγών που αποσκοπούν στην κατοχύρωση της προστασίας των δικαιωμάτων που οι διάδικοι αντλούν από το άμεσο αποτέλεσμα του κοινοτικού δικαίου. Πάντως, οι λεπτομέρειες αυτές δεν μπορούν να είναι λιγότερο ευνοϊκές από εκείνες που αφορούν παρόμοιες προσφυγές της εσωτερικής έννομης τάξεως ούτε να καθιστούν αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που χορηγεί η κοινοτική έννομη τάξη (βλ., κυρίως, απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1995, C-312/93, Peterbroeck, Συλλογή 1995, σ. I-4599, σκέψη 12).

122 Στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, καθόσον η προβλεπόμενη από το εθνικό δίκαιο διαδικασία είναι εφαρμοστέα για την αναζήτηση παράνομης ενισχύσεως, οι κρίσιμες διατάξεις του εθνικού δικαίου πρέπει να εφαρμόζονται κατά τρόπο ώστε να μην καθίσταται πρακτικώς αδύνατη η αναζήτηση που επιτάσσει το κοινοτικό δίκαιο (βλ., μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚ, τις αποφάσεις της 2ας Φεβρουαρίου 1989, 94/87, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1989, σ. 175, σκέψη 12, και της 20ής Σεπτεμβρίου 1990, C-5/89, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1990, σ. I-3437, σκέψη 12) και ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλεστεί διατάξεις, πρακτικές ή καταστάσεις της εσωτερικής έννομης τάξης του για να αποφύγει την εκτέλεση των υποχρεώσεων που υπέχει από το κοινοτικό δίκαιο (βλ., μεταξύ άλλων, την προαναφερθείσα απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 1990, Επιτροπή κατά Γερμανίας, σκέψη 18). Οι ίδιες αρχές πρέπει να εφαρμόζονται όταν οι πολίτες ζητούν νομίμως άλλα μέτρα πλην της αναζητήσεως κρατικής ενισχύσεως αφού έχουν αποδείξει ότι υφίσταται παράβαση του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, υπό την ενδεχόμενη μορφή διακρίσεως μεταξύ παραγωγών, ή παράβαση του

άρθρου 9, παράγραφος 4, της αποφάσεως 3632/93, υπό τη μορφή χορηγήσεως ενισχύσεως χωρίς την έγκριση της Επιτροπής.

123 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι το γεγονός ότι η Banks ή η NALOO δεν άσκησαν, βάσει του άρθρου 35 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, προσφυγή για να υποχρεωθεί η Επιτροπή να λάβει θέση επί του συστήματος των επιδίκων δικαιωμάτων δεν μπορεί να στερήσει από την Banks το δικαίωμα να επικαλεστεί, ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, την παράβαση του άρθρου 4, στοιχείο β', καθόσον αφορά τις διακρίσεις μεταξύ παραγωγών, και την παράβαση του άρθρου 9, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, της αποφάσεως 3632/93.

124 Επομένως, στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το γεγονός ότι η Banks ή η NALOO

— δεν άσκησαν, δυνάμει του άρθρου 33 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, προσφυγή ακυρώσεως της αποφάσεως 94/995, της αποφάσεως της 21ης Δεκεμβρίου 1994 ή των αποφάσεων που περιλαμβάνονται στα έγγραφα της 4ης Μαΐου και 14ης Ιουλίου 1995,

— δεν άσκησαν, βάσει του άρθρου 35 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, προσφυγή για να υποχρεωθεί η Επιτροπή να λάβει θέση επί των φερομένων παραβάσεων του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καθόσον αφορά τις διακρίσεις μεταξύ παραγωγών, ή του άρθρου 9, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, της αποφάσεως 3632/93,

δεν απαγορεύει στην Banks να επικαλεστεί τις εν λόγω παραβάσεις ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

Επί των δικαστικών εξόδων

125 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή, που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει, έναντι των διαδίκων της κύριας δίκης, τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 31ης Ιουλίου 1998 το Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division), αποφαίνεται:

1) Κατάσταση όπως αυτή της κύριας δίκης από την ημερομηνία αναδιαρθρώσεως μέχρι τη μεταβίβαση στις ιδιωτικές επιχειρήσεις που πλειοδότησαν των μετοχών των κρατικών εταιριών διαδόχων της British Coal Corporation ως εταιρίας εκμεταλλεύσεως συνεπάγεται την ύπαρξη ενισχύσεων, υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, όχι όμως την ύπαρξη ειδικών επιβαρύνσεων υπό την έννοια της διατάξεως αυτής. Η ίδια κατάσταση μπορεί να δηλώνει ότι υφίσταται διάκριση μεταξύ παραγωγών, υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β'. Τούτο θα συνέβαινε εάν οι σημαντικές αντικειμενικές διαφορές καταστάσεων μεταξύ, αφενός, της British Coal Corporation και των

κρατικών εταιριών διαδόχων της British Coal Corporation ως εταιρίας εκμεταλλεύσεως και, αφετέρου, των άλλων παραγωγών δεν δικαιολογούσαν τη διαφορετική μεταχείριση των δύο κατηγοριών παραγωγών.

Σε κατάσταση όπως αυτή της κύριας δίκης από τον χρόνο μεταβιβάσεως των μετοχών των κρατικών εταιριών διαδόχων της British Coal Corporation ως επιχειρήσεως εκμεταλλεύσεως στις ιδιωτικές επιχειρήσεις που πλειοδότησαν δεν προκύπτει η ύπαρξη ούτε ενισχύσεων ούτε ειδικών επιβαρύνσεων, υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, ούτε διάκριση μεταξύ παραγωγών, υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης, εφόσον η πρόσβαση στους διάφορους τρόπους κτήσεως των δικαιωμάτων που συνδέονται με τις άδειες και μισθώσεις δεν δημιούργησε και δεν δημιουργεί διακρίσεις.

2) Το άρθρο 4, στοιχείο β', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, καθόσον αφορά τις διακρίσεις μεταξύ παραγωγών, καθώς και το άρθρο 9, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, της αποφάσεως 3632/93/ΕΚΑΧ της Επιτροπής, της 28ης Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό καθεστώς παρεμβάσεων των κρατών μελών υπέρ της βιομηχανίας άνθρακα, παρέχουν απευθείας δικαιώματα στους ιδιώτες που τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν. Αντιθέτως, το άρθρο 4, στοιχείο β', της Συνθήκης, καθόσον αφορά το συμβιβαστό των ενισχύσεων με την κοινή αγορά, δεν παρέχει τέτοια δικαιώματα. Πάντως, τα εθνικά δικαστήρια είναι αρμόδια να ερμηνεύουν την έννοια της ενισχύσεως σύμφωνα με τα άρθρα 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης και 1 της αποφάσεως 3632/93, προκειμένου να συνάγουν τις συνέπειες ενδεχόμενης παραβάσεως του άρθρου 9, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, της αποφάσεως αυτής.

Η διαπίστωση, σε κατάσταση όπως αυτή της κύριας δίκης, υπάρξεως παράνομης ενισχύσεως, επειδή δεν έχει εγκριθεί από την Επιτροπή κατά τη χορήγησή της, και, ενδεχομένως, διακρίσεως μεταξύ παραγωγών υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης, υπό τη μορφή της επιβολής σε ορισμένους παραγωγούς της υποχρεώσεως καταβολής δικαιωμάτων και απαλλαγής ορισμένων άλλων, δεν μπορεί να συνεπάγεται την αναδρομική απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής των εν λόγω δικαιωμάτων των υποκειμένων σ' αυτή παραγωγών.

3) Ένα εθνικό δικαστήριο μπορεί να διαπιστώσει ότι υφίσταται διάκριση μεταξύ παραγωγών, υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης, ή ενίσχυση, υπό την έννοια των άρθρων 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης και 1 της αποφάσεως 3632/93, απορρέουσα από το σύστημα των επιδίκων δικαιωμάτων, τούτο δε, παρά την έκδοση εκ μέρους της Επιτροπής

— της αποφάσεως 94/995/ΕΚΑΧ, της 3ης Νοεμβρίου 1994, με την οποία αποφαίνεται για τα ληφθέντα από το Ηνωμένο Βασίλειο χρηματοδοτικά μέτρα όσον αφορά τη βιομηχανία άνθρακα κατά τα οικονομικά έτη 1994/1995 και 1995/1996,

— της αποφάσεως της 21ης Δεκεμβρίου 1994 επιτρέπουσας την κτήση της Central and Northern Mining Ltd από την RJB Mining (UK) plc, και

— των αποφάσεων που περιλαμβάνονται στα έγγραφα της 4ης Μαΐου και 14ης Ιουλίου 1995, τα οποία απευθύνθηκαν στην National Association of Licensed Opencast Operators ως απάντηση στην από 19 Αυγούστου 1994 καταγγελία του οργανισμού αυτού.

4) Το γεγονός ότι η H. J. Banks & Co. Ltd ή η National Association of Licensed Opencast Operators

— δεν άσκησαν, δυνάμει του άρθρου 33 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, προσφυγή ακυρώσεως της αποφάσεως 94/995, της αποφάσεως της 21ης Δεκεμβρίου 1994 επιτρέπουσας την κτήση της Central and Northern Mining Ltd από την RJB Mining (UK) plc ή των αποφάσεων που περιλαμβάνονται στα έγγραφα της 4ης Μαΐου και 14ης Ιουλίου 1995 τα οποία απευθύνθηκαν στην National Association of Licensed Opencast Operators,

— **δεν άσκησαν, βάσει του άρθρου 35 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, προσφυγή για να υποχρεωθεί η Επιτροπή να λάβει θέση επί των φερομένων παραβάσεων του άρθρου 4, στοιχείο β', της Συνθήκης, καθόσον αφορά τις διακρίσεις μεταξύ παραγωγών, ή του άρθρου 9, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, της αποφάσεως 3632/93,**

δεν απαγορεύει στην H. J. Banks & Co. Ltd να επικαλεστεί τις εν λόγω παραβάσεις ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

Rodríguez Iglesias Gulmann La Pergola

Wathelet Σκουρής Edward

Puissochet Jann Sevón

Schintgen Macken

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 20 Σεπτεμβρίου 2001.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος

G. C. Rodríguez Iglesias